

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

<<ΑΓΡΟΧΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ>>

ΠΙΠΠΟΥ ΕΛΛΗ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΒΑΤΟΤΡΟΦΙΑ ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗ
ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤ

ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Δ. ΜΑΝΟΣ Γ. ΒΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η βιολογική κτηνοτροφία

Εισαγωγή.....	4
Σκοπός εργασίας.....	9
1.1 Η βιολογική κτηνοτροφία.....	9
1.2 Στόχοι της βιολογικής κτηνοτροφίας.....	10
1.3 Προδιαγραφές της βιολογικής κτηνοτροφίας.....	10
1.4 Χώροι ελεύθερης κίνησης και στέγασης ζώων.....	15
1.5 Χαρακτηριστικά προβατοτροφικών εκμεταλεύσεων.....	16
1.6 Απόδοση-τιμή συμβατικού-βιολογικού γάλακτος.....	16
1.7 Απόδοση-τιμή συμβατικού-βιολογικού κρέατος.....	17
1.8 Παραγωγικές δαπάνες συμβατικής-βιολογικής προβατοτροφίας.....	18
1.9 Πρόγραμμα οικονομικών ενισχύσεων στη βιολογική κτηνοτροφία.....	19
1.10 Προοπτικές βιολογικής προβατοτροφίας.....	21
1.11 Ενέργειες ένταξης στη βιολογική κτηνοτροφία.....	22
1.12 Κατάλογος αρμόδιων υπηρεσιών –οργανισμών.....	26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η βιολογική προβατοτροφία στην Κεφαλονιά

2. 1 Κλιματολογικά στοιχεία του νησιού.....	27
2.2 Η βιολογική κτηνοτροφία στην Κεφαλονιά.....	28
α) Η καταγωγή των ζώων στην Κεφαλονιά.....	29
β) Η στέγαση των βιολογικά εκτρεφόμενων προβάτων στην Κεφαλονιά...	35
γ) Η διατροφή των προβάτων στην Κεφαλονιά.....	38
δ) Λοιπές πρακτικές.....	42

2.3 Η οικονομία της Κεφαλονιάς.....	43
Η παραγωγή γάλακτος στην Κεφαλονιά.....	44
Η παραγωγή κρέατος στην Κεφαλονιά.....	47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η πιστοποίηση των βιολογικών προϊόντων

3.1 Έλεγχος και πιστοποίηση κτηνοτροφικών προϊόντων.....	50
α) Ο έλεγχος των βιολογικών προϊόντων.....	51
β) Η μεταφορά και διακίνηση των βιολογικών προϊόντων.....	53
γ) Η προετοιμασία του ελεγκτή.....	55
3.2 Προβλήματα και προοπτικές.....	57
Οικονομικό αποτέλεσμα.....	59
Συμπεράσματα.....	65
Βιβλιογραφία.....	67
-Ερωτηματολόγιο.....	69

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Γενικά

Η προβατοτροφία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους πρωτογενούς παραγωγής στην Ελλάδα. Προσφέρει εισόδημα σε χιλιάδες αγροτικές οικογένειες και συνεισφέρει σημαντικά στην αγροτική ανάπτυξη, ιδιαίτερα στις απομονωμένες και μειονεκτικές περιοχές. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης ο τομέας της προβατοτροφίας έχει πολύ μικρότερη σημασία και για το λόγο αυτό ο πληθυσμός των εκτρεφόμενων ζώων παρουσιάζει μείωση τα τελευταία χρόνια. Από την άλλη μεριά, η παροχή κινήτρων από την Ευρωπαϊκή Ένωση, για τη στροφή προς τη βιολογική κτηνοτροφία, έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη της βιολογικής προβατοτροφίας στην Ελλάδα. Άλλωστε, η προβατοτροφία αποτελεί παραδοσιακά έναν από τους δυναμικότερους παραγωγικούς κλάδους της χώρας μας, ενώ επιπλέον η κύρια μορφή εκτροφής είναι η εκτατική που δεν διαφέρει σημαντικά από τη βιολογική. Ο εκτατικός τρόπος παραγωγής συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και στη μείωση του κόστους, αφού αξιοποιούνται καλύτερα οι φυσικοί βοσκότοποι στους οποίους τα ζώα κινούνται για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η βιολογική γεωργία στην Ευρώπη παρουσίασε εντυπωσιακή άνοδο από το 1985 και μετά. Από το 1995 η ετήσια ανάπτυξη είναι της τάξης του 30-35%. Η βιολογική κτηνοτροφία αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της ευρύτερης βιολογικής γεωργίας η οποία αναπτύχθηκε αργότερα, ουσιαστικά όμως άρχισε από το 1980 και μετά, κύρια στην Αγγλία, Δανία, Γερμανία και Αυστρία.

Τα κυριότερα ζωικά προϊόντα που παράγονται με βιολογικό τρόπο και διατίθενται στις αγορές της Ευρώπης είναι το κρέας, κυρίως το βόειο, το γάλα, ορισμένα γαλακτοκομικά προϊόντα όπως το γιαούρτι και διάφορα τυριά, τα αυγά και το κρέας των πουλερικών. Οι καταναλωτές βιολογικών προϊόντων έχουν ειδικά καταναλωτικά χαρακτηριστικά και αυξημένες οικολογικές ευαισθησίες,

αλλά όλο και περισσότερες ομάδες πληθυσμού εισέρχονται στις ομάδες καταναλωτών τέτοιου είδους προϊόντων και η τάση είναι αυξητική.

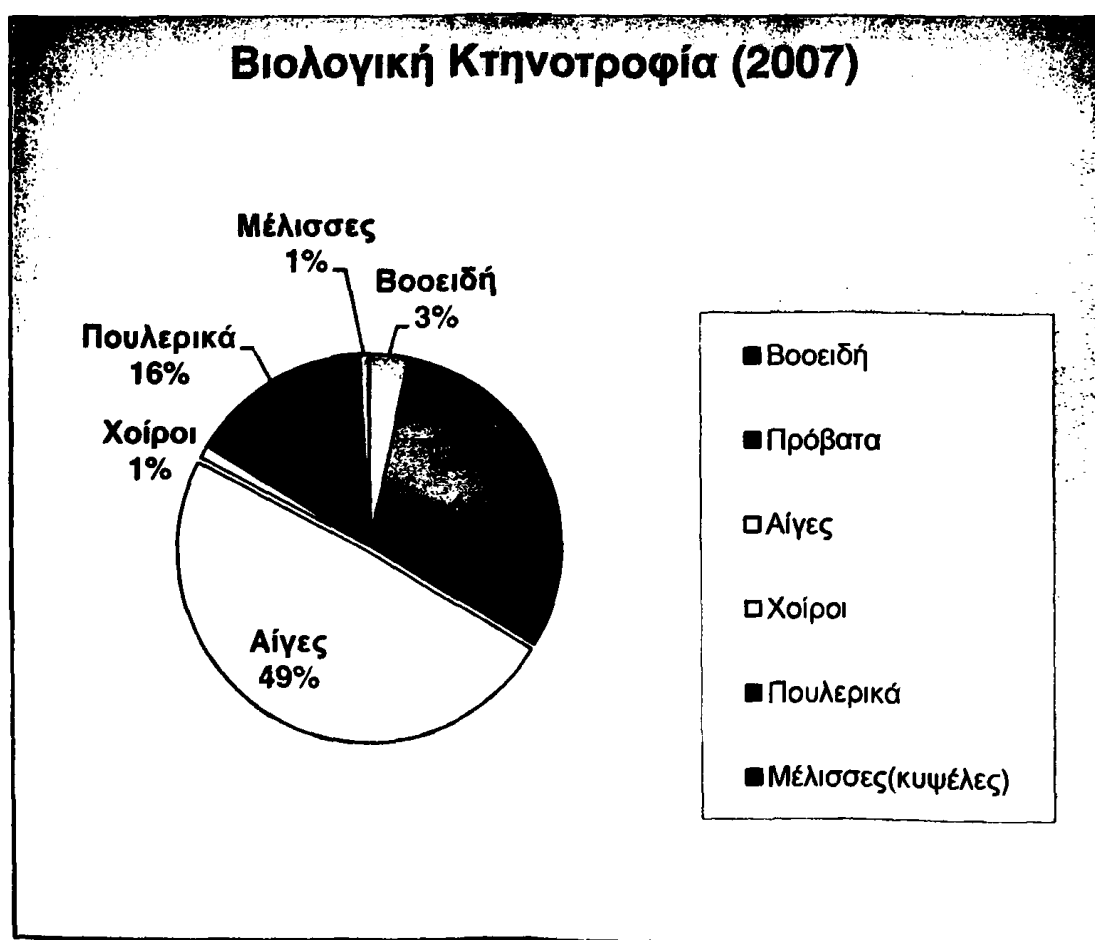
Σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας της αγοράς των βιολογικών προϊόντων είναι η υψηλή τιμή τους. Επίσης το κόστος παραγωγής κατά την μεταβατική περίοδο της συμβατικής στην βιολογική γεωργία εμφανίζεται αυξημένο και οι αποδόσεις χαμηλές. Απαιτείται περίοδος προσαρμογής.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η παραγωγή πρόβειου κρέατος αποτελεί διεθνώς τη βασική παραγωγική κατεύθυνση των προβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Κύρια χώρα παραγωγής είναι η Κίνα, ενώ τη δεύτερη θέση σε παραγωγή πρόβειου κρέατος καταλαμβάνει παγκοσμίως η Ε.Ε.

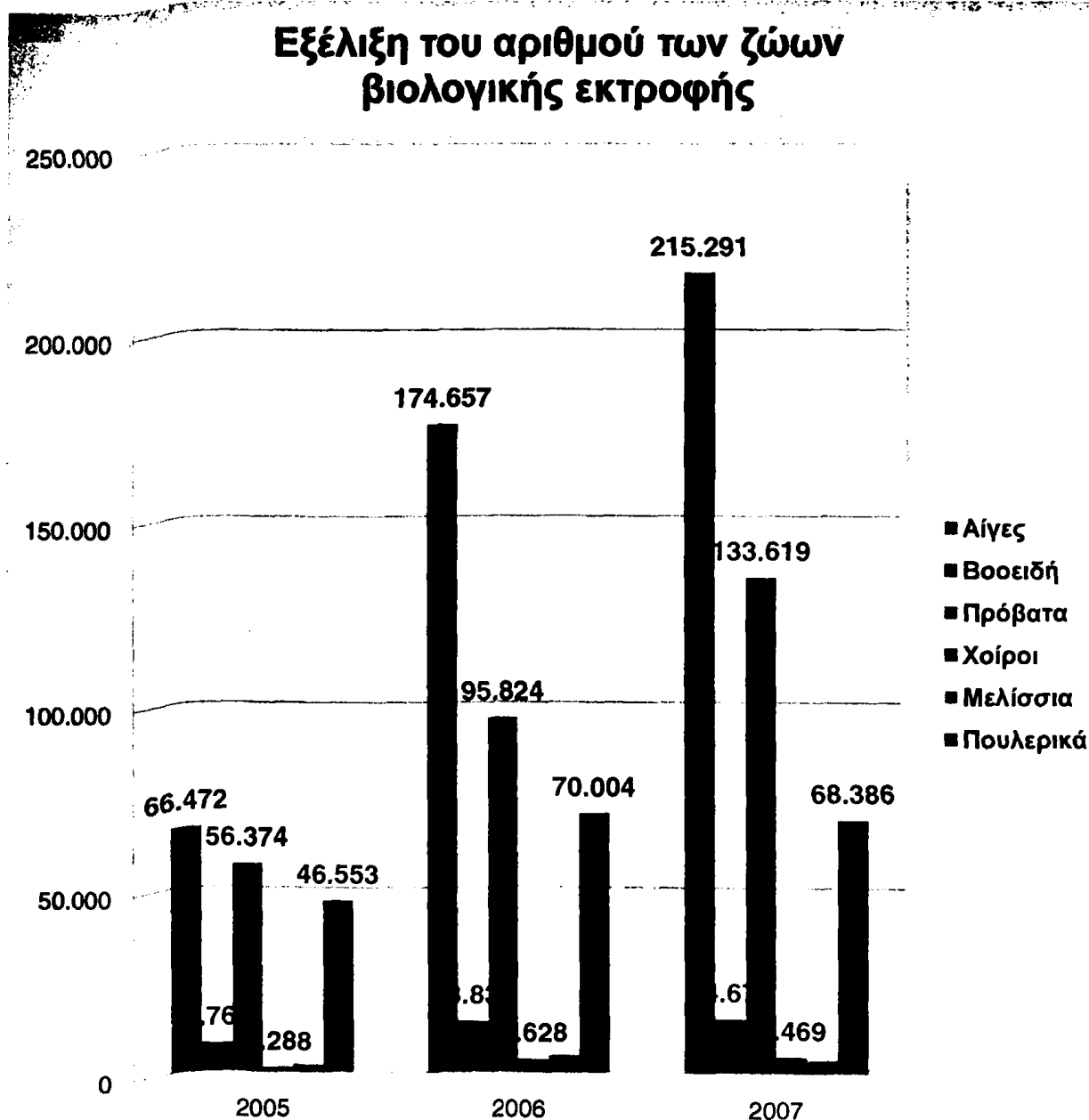
Οι κύριες χώρες παραγωγής πρόβειου γάλακτος στην Ε.Ε. είναι η Ελλάδα, η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Γαλλία. Η Ελλάδα είναι μία από τις σημαντικότερες χώρες παραγωγής πρόβειου γάλακτος και κρέατος στην Ε.Ε (μεικτή κατεύθυνση), με υψηλό αριθμό εκτρεφόμενων ζώων . Επιπλέον, παρατηρείται μεγάλη αύξηση της βιολογικής προβατοτροφίας στην Ελλάδα την περίοδο 2002- 2007 (διάγραμμα 1, διάγραμμα 2). Ο αριθμός των βιολογικά εκτρεφόμενων ζώων αυξήθηκε κατά 260% αντιπροσωπεύοντας έτσι το 2,9% των συνολικών εκτρεφόμενων προβάτων στην Ελλάδα και το 9% των βιολογικά εκτρεφόμενων προβάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η παραγωγή των πρώτων βιολογικών προβατοτροφικών προϊόντων στην Ελλάδα εμφανίστηκε στο τέλος του 2000.

Διάγραμμα1: Στον διάγραμμα παρακάτω παρουσιάζεται το μερίδιο συμμετοχής (%) κάθε είδους ζώου βιολογικής εκτροφής στην Ελλάδα, στο σύνολο των βιολογικά εκτρεφόμενων ζώων για το έτος 2007. Την πρώτη θέση καταλαμβάνουν οι αίγες με ποσοστό 49%, ακολουθούν τα πρόβατα με ποσοστό 30% τα πουλερικά με ποσοστό 16% τα βοοειδή με ποσοστό 3% οι χοίροι και οι μέλισσες με ποσοστό 1% το καθένα.

Διάγραμμα 2: Στο διάγραμμα 2 παρουσιάζεται η εξέλιξη του αριθμού των ζώων βιολογικής εκτροφής στην Ελλάδα τα έτη 2005-2006-2007. Βλέπουμε ότι παρουσιάζει αυξητική τάση η βιολογική εκτροφή τα τρία αυτά χρόνια.

Επειδή όμως η βιολογική κτηνοτροφία είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας και ειδικότερα με τον τομέα που αφορά την παραγωγή ζωοτροφών έχει ήδη ξεκινήσει η παραγωγή βιολογικών ζωοτροφών, όπως μηδική, καλαμποκιού, βρώμης και διάφορων κτηνοτροφικών φυτών. Η έκταση που καλλιεργήθηκε το 2005, για παραγωγή ζωοτροφών, ανήλθε σε 4.700 στρ. Για το 2006-2007 η έκταση αυτή υπερδιπλασιάστηκε (πίνακας 1).

Πίνακας 1 : Εκτάσεις Καλλιεργούμενες με ζωοτροφές το 2006-2007 στην Ελλάδα (πλήρως βιολογικές και υπό μετατροπή).

ΕΙΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ (Ζωοτροφής)	ΚΑΛΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΗ ΜΕ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΤΡΟΠΟ ΕΚΤΑΣΗ ΕΤΟΣ 2006-2007		
	Πλήρως βιολογική στρ.	Υπό Μετατροπή στρ.	Σύνολο στρ.
- Αραβόσιτος	1110	793	1903
- Βαμβάκι	994	384	1378
- Βρώμη	204	215	419
- Κριθάρι	1019	318	1337
- Μηδική & Τριφύλλια	1289	2576	3865
- Βίκος	261	485	746
- Πίσσα	110	90	200
- Κτηνοτροφικά κουκιά	70	50	120
- Σίκαλη	204	-	204
ΣΥΝΟΛΟ	5.261	4.911	10.172

Πηγή: ΔΗΩ, ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΕ, ΣΟΓΕ

Σκοπός εργασίας

Στην εργασία αυτή γίνεται μελέτη για τη βιολογική προβατοτροφία στη Κεφαλονιά και για τις δυνατότητες ανάπτυξης της.

Συγκεκριμένα διερευνώνται:

- 1) Η υπάρχουσα κατάσταση στο νησί της Κεφαλονιάς όσο αφορά τη βιολογική προβατοτροφία και αν πληρούνται οι προδιαγραφές της βιολογικής εκτροφής.
- 2) Οι δυνατότητες που προσφέρει το νησί για βιολογική εκτροφή.
- 3) Τι προοπτικές υπάρχουν για να αναπτυχθεί η βιολογική προβατοτροφία σε μεγαλύτερο βαθμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1 Βιολογική κτηνοτροφία

Η βιολογική κτηνοτροφία είναι ένα σύστημα που στηρίζεται στη φυσική διαβίωση των ζώων και χρησιμοποιεί κατά βάση ζωτροφές που έχουν παραχθεί με βιολογικό τρόπο, περιορίζει στο ελάχιστο τη χρήση ορμονών, καταναλώνοντας ζωτροφές που παρήχθησαν χωρίς :

- Χημικά λιπάσματα.
- Φυτοφάρμακα.
- Ζιζανιοκτόνα.
- Προσθετικά.
- Είναι αντίθετη προς τη γενετική τροποποίηση.
- Προστατεύει το περιβάλλον .
- Διακρίνεται για την υγιεινή των προϊόντων που παράγει.

Η βιολογική κτηνοτροφία μπορεί να δώσει λύση στα προβλήματα υγιεινής και ασφάλειας των ζωοκομικών προϊόντων και της προστασίας του περιβάλλοντος. Σημαντικό πλεονέκτημα για την προώθηση της βιολογικής κτηνοτροφίας αποτελεί το γεωγραφικό ανάγλυφο και τα εκτατικά συστήματα εκτροφής που εφαρμόζονται σε μεγάλο βαθμό.

1.2 Στόχοι της βιολογικής κτηνοτροφίας

- Η μείωση της ρύπανσης και η προστασία του περιβάλλοντος.
- Η χρήση ανανεώσιμων φυσικών πόρων (κοπριά, ψυχανθή, κτηνοτροφικά φυτά) για τη διατήρηση της γονιμότητας του εδάφους.
- Η διατήρηση της βιοποικιλότητας, των αυτόχθονων φυλών και τύπων ζώων.
- Η ολοκληρωμένη διαχείριση της κτηνοτροφικής και φυτικής παράγωγης.
- Η εξασφάλιση σωστής διαβίωσης και καλής υγείας των ζώων.
- Η ποιότητα των παραγομένων προϊόντων.
- Η δημιουργία νησίδων βιολογικής κτηνοτροφίας με τη συνένωση μικρότερων κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων.

1.3 Προδιαγραφές της βιολογικής κτηνοτροφίας

Οι κανόνες για την παραγωγή βιολογικών φυτικών προϊόντων έχουν θεσμοθετηθεί σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τον Καν(ΕΚ) 2092/91 και επεκτάθηκαν στη ζωική παραγωγή με τον Καν (ΕΚ)1804/99. Οι προδιαγραφές αυτές είναι κοινές και ισχύουν σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και σε αρκετές τρίτες χώρες.

Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι ο όρος «βιολογικό» έχει τεχνική και νομική κάλυψη ώστε να διασφαλίζεται ο καταναλωτής ότι τα προϊόντα αυτά ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες προδιαγραφές που περιγράφονται στους Κανονισμούς. Κανένα

προϊόν δεν επιτρέπεται να πωλείται ή να διαφημίζεται ως βιολογικό, αν δεν έχει παραχθεί και επισημανθεί σύμφωνα με τους θεσμοθετημένους κανόνες (προδιαγραφές) παραγωγής και αν δεν υπόκειται στο σύστημα ελέγχου και πιστοποίησης που επιβάλουν οι σχετικοί Κανονισμοί.

Οι Κανονισμοί αυτοί περιλαμβάνουν προδιαγραφές (απαιτήσεις) που αφορούν την καταγωγή και τη μετατροπή των ζώων, τη διατροφή, τις σταβλικές εγκαταστάσεις, τις κτηνιατρικές φροντίδες, τη διαχείριση των αποβλήτων, τη μεταποίηση, καθώς και τις υποχρεώσεις των παραγωγών. Εκτός των προδιαγραφών παραγωγής στους Κανονισμούς αυτούς ρυθμίζεται επίσης το σύστημα ελέγχου και πιστοποίησης και η επισήμανση των βιολογικών προϊόντων.

Από τον Καν(ΕΚ) 1804/99 καλύπτονται τα ακόλουθα είδη:

- βοοειδή (συμπεριλαμβανομένων των ειδών βουβάλου και βίσωνα),
- χοίροι,
- αιγοπρόβατα
- ιπποειδή
- πουλερικά και
- μελισσοκομία.

Οι ελάχιστες απαιτήσεις της βιολογικής κτηνοτροφίας, με βάση τον παραπάνω Κανονισμό, είναι εν συντομία οι ακόλουθες:

α) Μετατροπή

Για να μπορεί να πουληθεί ένα προϊόν ως βιολογικό θα πρέπει να έχει περάσει η απαραίτητη περίοδος μετατροπής, εφόσον βέβαια έχουν τηρηθεί όλες οι διατάξεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η περίοδος μετατροπής για το γάλα (αγελαδινό, πρόβειο και αίγιο) είναι έξι μήνες

(μέχρι τις 24/8/2003 το διάστημα αυτό μειώνεται στους 3 μήνες) και για τα ζώα κρεατοπαραγωγής κλιμακώνεται ως εξής:

- Για τα βοοειδή 12 μήνες
- Για τα αιγοπρόβατα 6 μήνες

Οι περίοδοι αυτοί αφορούν μόνο την μετατροπή του ζωικού κεφαλαίου. Πρέπει να προηγηθεί η μετατροπή των χώρων βόσκησης και των γαιών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ζωοτροφών, εκτός εάν λαμβάνει χώρα ταυτόχρονη μετατροπή οπότε ισχύουν άλλες περίοδοι.

β) Καταγωγή των ζώων

Όταν μία κτηνοτροφική μονάδα μετατρέπεται σε βιολογική όλα τα ζώα του ιδίου είδους που υπάρχουν στη μονάδα πρέπει να μετατραπούν. Ο παραγωγός όμως μπορεί να εκτρέφει μη βιολογικά ζώα άλλου όμως είδους σε άλλη μονάδα ξεχωριστή από εκείνη που εκτρέφονται τα βιολογικά. Στις βιολογικές εκτροφές συνιστάται η χρήση φυλών και τύπων ζώων με καλή προσαρμοστικότητα και μεγάλη ανθεκτικότητα όπως είναι οι εγχώριες φυλές.

Οι παραγωγοί ενθαρρύνονται να κρατούν ζώα αντικατάστασης από το κοπάδι τους. Επιτρέπεται όμως σε ορισμένες περιπτώσεις και η είσοδος στο βιολογικό κοπάδι ενός ποσοστού θηλυκών ζώων που δεν έχουν γεννήσει και που προέρχονται από συμβατικές εκτροφές. Επιτρέπεται επίσης και η είσοδος αρσενικών ζώων αναπαραγωγής. Εννοείται ότι μόλις τα ζώα αυτά εισαχθούν στη βιολογική μονάδα πρέπει να εκτρέφονται σύμφωνα με τους κανόνες της βιολογικής κτηνοτροφίας.

γ) Χώροι βόσκησης

Τα μηρυκαστικά (αιγοπρόβατα, βοοειδή) πρέπει να έχουν πρόσβαση στους βοσκότοπους όποτε το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες, ενώ τα παμφάγα ζώα (πουλερικά, χοίροι) πρέπει να βγαίνουν σε προαύλιους χώρους άσκησης. Οι

προαύλιοι χώροι και οι βοσκότοποι (ιδιωτικοί, ενοικιαζόμενοι ή κοινόχρηστοι) πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις των Κανονισμών και ως εκ τούτου πρέπει να ενταχθούν στο σύστημα ελέγχου. Στους βιολογικούς βοσκότοπους επιτρέπεται και η βόσκηση ζώων που δεν ακολουθούν τις προδιαγραφές της βιολογικής κτηνοτροφίας, με τον όρο ο συνολικός αριθμός των ζώων που χρησιμοποιεί το βοσκότοπο να μην υπερβαίνει την πυκνότητα βόσκησης της συγκεκριμένης περιοχής και τα ζώα που ακολουθούν της προδιαγραφές της βιολογικής κτηνοτροφίας να είναι σαφώς επισημασμένα, ώστε να διαχωρίζονται από τα αντίστοιχα συμβατικά.

Οι χώροι βόσκησης που περιλαμβάνουν καλλιεργήσιμες εκτάσεις (δημητριακά – ψυχανθή) ή βρίσκονται μέσα σε δενδρώδεις καλλιέργειες (π.χ. ελαιώνες) πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις του Κανονισμού. Οι εκτάσεις αυτές υπόκεινται στο σύστημα ελέγχου και πρέπει να περάσει η απαραίτητη περίοδος μετατροπής προκειμένου να χρησιμοποιηθούν από ζώα που εκτρέφονται με βιολογικό τρόπο.

δ) Διατροφή

Στο βιολογικό τρόπο εκτροφής τα ζώα τρέφονται με ζωτροφές βιολογικής παραγωγής. Τα μηρυκαστικά παίρνουν το μέγιστο δυνατό ποσοστό τροφής από τη βοσκή. Οι συμπληρωματικές ζωτροφές πρέπει κι αυτές να προέρχονται από βιολογικές εκτροφές. Μέχρι τις 24/8/2003 όμως επιτρεπόταν και η χρήση συμβατικών ζωτροφών μέχρι 10% ή 20% για τα μηρυκαστικά και τα παμφάγα επί της Ξηράς Ουσίας (Ξ.Ο.) σε ετήσια βάση, με την προϋπόθεση η ημερήσια κατανάλωση συμβατικών ζωτροφών να μην υπερβαίνει το 25% επί της Ξ.Ο.

Απαγορεύεται η χρήση ζωτροφών που προέρχονται από Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς (Γ.Τ.Ο) και αυτές που είναι προϊόν εκχύλισης.

Τέλος, σε γενικές γραμμές σήμερα επιτρέπονται πολλά άλατα και ιχνοστοιχεία, οι βιταμίνες στα παμφάγα ζώα (χοίρους, πουλερικά) ενώ απαγορεύονται τα αμινοξέα και πολλοί ισορροπιστές.

ε) Διαχείριση αποβλήτων

Η κοπριά των ζώων διασπείρεται στο έδαφος της εκμετάλλευσης ή και των άλλων εκμεταλλεύσεων που ακολουθούν τις προδιαγραφές της βιολογικής γεωργίας με τέτοιο τρόπο ώστε να μη γίνεται υπέρβαση του ορίου των 170 χγρ. Αζώτου /εκτάριο / έτος. Μέχρι να πραγματοποιηθεί η διασπορά της κοπριάς, πρέπει να αποθηκεύεται σε κατάλληλες εγκαταστάσεις ικανής χωρητικότητας με τέτοιο τρόπο ώστε να αποκλείεται το ενδεχόμενο ρύπανσης των υδάτων ή διαπότισης του εδάφους.

στ) Σταβλισμός

Οι συνθήκες σταβλισμού πρέπει να ικανοποιούν τις βιολογικές ανάγκες καθώς και τις ανάγκες συμπεριφοράς των ζώων. Στις σταβλικές εγκαταστάσεις πρέπει να τηρούνται συγκεκριμένες πυκνότητες (π.χ. η προβατίνα χρειάζεται 1,5 m² και τα αμνοερίφια 0,35m² χώρους διαμονής των ζώων). Τα δάπεδο του στάβλου δεν μπορεί να είναι όλο σχαρωτό – δικτυωτό. Τέλος, τα ζώα πρέπει να έχουν ελευθερία κίνησης μέσα στο στάβλο και όχι να είναι δεμένα. Τα κτίρια πρέπει να διευκολύνουν τον αερισμό και την είσοδο του φυσικού φωτός στο εσωτερικό τους. Ο καθαρισμός και η απολύμανση των σταβλικών εγκαταστάσεων και του εξοπλισμού πρέπει να γίνονται με ειδικά και επιτρεπόμενα από τον κανονισμό προϊόντα.

ζ) Κτηνιατρικές επεμβάσεις

Στην βιολογική κτηνοτροφία ιδιαίτερη σημασία έχει η πρόληψη των ασθενειών που διασφαλίζεται με την επιλογή εγχώριων φυλών ή τύπων ζώων, την καλή διατροφή, την αποφυγή μεγάλων πυκνοτήτων, την τακτική άσκηση των ζώων κλπ. Αν όμως ένα ζώο αρρωστήσει ή τραυματιστεί το πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπιστεί άμεσα. Ενθαρρύνεται η χρήση ομοιοπαθητικών σκευασμάτων. Αντιβιοτικά ή άλλα χημικά φάρμακα (αλλοπαθητικά) δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αυξητικοί παράγοντες ή για προληπτικούς λόγους. Αν όμως

μια ασθένεια δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με άλλο τρόπο τότε επιτρέπεται η περιορισμένη χρήση αλλοπαθητικών φαρμάκων. Στην περίπτωση αυτή η περίοδος αναμονής πρέπει να είναι διπλάσια από αυτή που αναγράφεται στο σκεύασμα. Πάντως, αν ένα ζώο δεχτεί περισσότερες από τρεις φαρμακευτικές αγωγές τότε χάνει τη βιολογική του ιδιότητα. Τα ζώα τα οποία ζουν λιγότερο από ένα χρόνο μπορούν να δεχτούν μόνο μία αγωγή.

Η καταπολέμηση των παρασίτων πρέπει να αντιμετωπίζεται με ορθή διαχείριση του βοσκότοπου. Είναι δυνατό να γίνει και χρήση αντιπαρασιτικών σκευασμάτων, όχι όμως συστηματικά. Οι εμβολιασμοί επιτρέπονται στα πλαίσια πρόληψης των ασθενειών.

η) Λοιπές πρακτικές

Η αναπαραγωγή βασίζεται κυρίως σε φυσικές μεθόδους. Επιτρέπεται η φυσική σπερματέγχυση, όχι όμως άλλες μορφές αναπαραγωγής. Επίσης, η κοπή ουράς, δοντιών, κεράτων, ράμφους κλπ. Επιτρέπεται μόνο για λόγους ασφάλειας και υγιεινής των ζώων. Ο ευνουχισμός των ζώων επιτρέπεται μόνο σε ειδικές συνθήκες παραγωγής.

Η μεταφορά των ζώων γίνεται με τρόπο που περιορίζει το άγχος. Τα ζώα και τα κτηνοτροφικά προϊόντα πρέπει να αναγνωρίζονται σε όλα τα στάδια της παραγωγής, παρασκευής, μεταφοράς και εμπορίας τους.

1.4 Χώροι ελεύθερης κίνησης και στέγασης των ζώων

Η πυκνότητα των ζώων στα κτίρια πρέπει να εξασφαλίζει σε αυτά άνεση και καλή διαβίωση.

Πρέπει ακόμη να εξασφαλίζεται :

- Η εύκολη πρόσβαση σε νερό και τροφή.
- Ο άφθονος φυσικός αερισμός και φωτισμός.

- Η απολύμανση των χώρων στέγασης με επιτρεπόμενα προϊόντα.

Όλα τα ζώα πρέπει να έχουν πρόσβαση :

- Σε βοσκότοπους.
- Σε υπαίθριους χώρους άσκησης ή ελεύθερης κίνησης.

1.5 Χαρακτηριστικά προβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα

Οι προβατοτροφικές εκμεταλλεύσεις στην Ελλάδα είναι στην πλειονότητά τους, μικρές, εκτατικές και οικογενειακές με υψηλό βαθμό διαφοροποίησης αναφορικά με το ζωικό κεφάλαιο, τον εξοπλισμό, τις εγκαταστάσεις και την παραγωγικότητα. Παρόλα αυτά, τα τελευταία χρόνια υπάρχει μία τάση εγκατάστασης νέων, μοντέρνων και εντατικών εκμεταλλεύσεων σε πεδινές περιοχές που παράγουν ζωοτροφές για να καλύψουν όλες ή ένα μέρος των αναγκών των εκτρεφόμενων ζώων και εμφανίζουν μεγαλύτερο επενδεδυμένο κεφάλαιο. Το παραγωγικό σύστημα της προβατοτροφίας στις ορεινές περιοχές της Ελλάδας μοιάζει αρκετά με το βιολογικό. Το γεγονός αυτό δίνει ένα συγκριτικό πλεονέκτημα στους Έλληνες κτηνοτρόφους σε σχέση με τους Ευρωπαίους ανταγωνιστές τους. Επίσης, επισημαίνεται ότι η βιολογική προβατοτροφία εντοπίζεται κυρίως σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές όπου υπάρχουν άφθονοι διαθέσιμοι βοσκότοποι, ενώ το ζωικό κεφάλαιο των εκμεταλλεύσεων αυτών είναι μικρότερο, αφού το κοπάδι αποτελείται από λιγότερο παραγωγικές φυλές οι οποίες όμως είναι αυτόχθονες και καλά προσαρμοσμένες στο περιβάλλον.

1.6 Απόδοση – Τιμή συμβατικού και βιολογικού γάλακτος

Από τα στοιχεία της έρευνας για την περίοδο 2006-2009, προκύπτει ότι η μέση απόδοση γάλακτος ανά παραγωγική προβατίνα για τη συμβατική προβατοτροφία

είναι 136.75 κιλά, ενώ για τη βιολογική 95.27 κιλά, δηλαδή η απόδοση του βιολογικού γάλακτος εμφανίζεται μειωμένη κατά 30,33% σε σχέση με την απόδοση συμβατικού γάλακτος. Σημειώνεται ότι η απόδοση γάλακτος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα και την ποσότητα των χορηγούμενων ζωοτροφών αλλά και από τις παραγωγικές ικανότητες του διαθέσιμου ζωικού κεφαλαίου. Στην περίπτωση της βιολογικής παραγωγής, το ζωικό κεφάλαιο αποτελείται τις περισσότερες φορές από ντόπιες φυλές χαμηλών παραγωγικών δυνατοτήτων. Όσον αφορά την τιμή του βιολογικού γάλακτος, ανέρχεται κατά μέσο όρο στα 0.94 €/κιλό, αυξημένη μόλις κατά 3.75% σε σχέση με την τιμή του συμβατικού γάλακτος (0.91€/κιλό). Η μέγιστη τιμή του βιολογικού γάλακτος φτάνει τα 1.10 €/κιλό και η ελάχιστη τα 0.85 €/κιλό. Οι αντίστοιχες τιμές για το συμβατικό γάλα διαμορφώνονται στα 1.00 €/κιλό και 0.75 €/κιλό.

1.7 Απόδοση – Τιμή συμβατικού και βιολογικού κρέατος

Όσον αφορά την ποσότητα του παραγόμενου κρέατος αμνών ανά παραγωγική προβατίνα, διαμορφώνεται στα 14.64 κιλά και 11.47 κιλά για τη συμβατική και τη βιολογική προβατοτροφία αντίστοιχα. Η απόδοση σε κρέας της βιολογικής προβατοτροφίας είναι κατά 21,61% μικρότερη, γεγονός που οφείλεται κυρίως στον χαμηλότερο δείκτη πολυδυμίας του ζωικού κεφαλαίου της βιολογικής προβατοτροφίας. Η τιμή του βιολογικού και του συμβατικού κρέατος αμνών είναι 4.91 €/κιλό και 4.86 €/κιλό αντίστοιχα. Η μικρή αυτή διαφορά (μόλις 1%), υποδηλώνει την έλλειψη οργανωμένης αγοράς για το βιολογικό κρέας. Η ελάχιστη τιμή πώλησης βιολογικού κρέατος διαμορφώνεται στα 4.00 €/κιλό ενώ η μέγιστη στα 5.50 €/κιλό. Από την άλλη πλευρά, η ελάχιστη τιμή πώλησης του συμβατικού κρέατος έφτασε τα 3.00 €/κιλό ενώ η μέγιστη ξεπέρασε τα 7.00 €/κιλό σε μεμονωμένες περιπτώσεις μικρών παραγωγών που προώθησαν εξολοκλήρου το προϊόν τους απευθείας σε καταναλωτές. Τα πρωτογενή στοιχεία, που αφορούν την καλλιεργητική περίοδο 2006-2008, προέρχονται από επιτόπια

έρευνα που πραγματοποιήθηκε στους νομούς Σερρών, Δράμας και Αιτωλοακαρνανίας και στην οποία συμμετείχαν συνολικά 172 προβατοτρόφοι.

1.8 Παραγωγικές δαπάνες συμβατικής και βιολογικής προβατοτροφίας

Το μεγαλύτερο ποσοστό παραγωγικών δαπανών της προβατοτροφίας, καταλαμβάνει το αναλώσιμο κεφάλαιο και πιο συγκεκριμένα το κόστος διατροφής. Στην περίπτωση της βιολογικής προβατοτροφίας, το αναλώσιμο κεφάλαιο εμφανίζεται ελαφρά μειωμένο κατά 3,18% σε σχέση με αυτό της συμβατικής προβατοτροφίας και φτάνει τα 117.30€, συμμετέχοντας με ποσοστό 62,72% στο σύνολο των παραγωγικών δαπανών. Το 92% του αναλώσιμου κεφαλαίου αφορά το κόστος της διατροφής. Το ίδιο περίπου ποσοστό του αναλώσιμου κεφαλαίου, καταλαμβάνει το κόστος διατροφής και στη συμβατική προβατοτροφία. Το αναλώσιμο κεφάλαιο στη συμβατική προβατοτροφία αντιστοιχεί στο 56,26% του συνόλου των παραγωγικών δαπανών. Παρατηρείται ότι το κόστος των αγοραζόμενων ζωοτροφών είναι ελαφρώς μεγαλύτερο στην περίπτωση της βιολογικής παραγωγής σε σχέση με το αντίστοιχο κόστος στη συμβατική παραγωγή. Αυτό οφείλεται στην αυξημένη τιμή αγοράς των βιολογικών ζωοτροφών και όχι στην αγοραζόμενη ποσότητά τους. Η βιολογική προβατοτροφία φαίνεται να είναι λιγότερο εντατική σε εργασία (μικρότερο κόστος εργασίας κατά 23,89%), καθώς οι συνολικές δαπάνες εργασίας φτάνουν τα 33.94 €, ενώ στη συμβατική τα 44.59 €. Επίσης, η παρουσία ξένου εργάτη είναι περισσότερο συνηθισμένη στη συμβατική εκτροφή.

Το γεγονός ότι η βιολογική εκτροφή είναι λιγότερο εντατική, υποδηλώνεται και από το μειωμένο κόστος του σταθερού κεφαλαίου (μηχανολογικός εξοπλισμός, κτίρια, ζωικό κεφάλαιο). Η διαφορά στο κόστος του σταθερού κεφαλαίου, σε σχέση με τη συμβατική εκτροφή, ανέρχεται στο 36,54%. Όσον αφορά τις δαπάνες εδάφους, παρατηρούμε ότι δεν υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές μεταξύ της συμβατικής και της βιολογικής εκτροφής, αφού το κόστος και στις δύο περιπτώσεις ανέρχεται περίπου στα 11.00 €. Οι συνολικές παραγωγικές

δαπάνες φτάνουν τα 187.04 € και 215.35 € για τη βιολογική και τη συμβατική προβατοτροφία αντίστοιχα. Στη συμβατική προβατοτροφία, τα 2/3 της ακαθάριστης προσόδου προέρχονται από την αξία παραγωγής του γάλακτος. Το μέσο καθαρό κέρδος ανά παραγωγική προβατίνα, διαμορφώνεται στην περίπτωση της βιολογικής προβατοτροφίας στα 14.86 €, ενώ στην περίπτωση της συμβατικής προβατοτροφίας στα 3.56 €. Και στις δύο περιπτώσεις παραγωγής μπορεί να σημειωθεί αρνητικό κέρδος (ζημία) που φτάνει τα 32.28 € στη βιολογική προβατοτροφία και τα 41.57 € στη συμβατική προβατοτροφία. Η πιθανότητα αρνητικού κέρδους (ζημίας) είναι σημαντικά μικρότερη στην περίπτωση της βιολογικής προβατοτροφίας σε σχέση με τη συμβατική (12,6% και 40,6% αντίστοιχα). Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι χωρίς την επιδότηση, η βιολογική προβατοτροφία είναι ασύμφορη, αφού σημειώνει αρνητικά αποτελέσματα. Μπορούμε λοιπόν να συμπεράνουμε ότι η βιολογική προβατοτροφία παρουσιάζει σχεδόν τετραπλάσιο καθαρό κέρδος σε σύγκριση με τη συμβατική, το οποίο όμως οφείλεται στην επιδότηση της βιολογικής παραγωγής και όχι στις τιμές των βιολογικών προϊόντων.

1.9 Προγράμματα οικονομικών ενισχύσεων στη βιολογική γεωργία-κτηνοτροφία.

Όσο αφορά τις οικονομικές ενισχύσεις στη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία ήδη εφαρμόζονται τα μέτρα 3.1 «Βιολογική Γεωργία» και 3.2 «Βιολογική Κτηνοτροφία» του Άξονα 3 «Γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα» του Εγγράφου Προγραμματισμού Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΠΑΑ) 2000-2006 (Κανονισμός (ΕΚ) 1257/99 του Συμβουλίου για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης). Επίσης έχουν εγκριθεί από την ΕΕ δύο νέα μέτρα (μέτρο 6.1 και μέτρο 6.2) στα πλαίσια του ΕΠΑΑ 2000-2006 στον άξονα 6 «Ποιότητα Τροφίμων» που αφορούν :

α) χορήγηση ενίσχυσης μέχρι 3.000 €/ ανά έτος και εκμετάλλευση, επί μια πενταετία, η οποία θα καλύπτει το «σταθερό κόστος» ένταξης στο καθεστώς ελέγχου του Καν. 2092/91 του Συμβουλίου για τη Βιολογική Γεωργία.

β) αποβλέπουν στην ενημέρωση των καταναλωτών και την προώθηση βιολογικών γεωργικών προϊόντων και τροφίμων. Το ύψος της ενίσχυσης ανέρχεται σε ποσοστό 70% των επιλέξιμων δαπανών, δηλαδή υπάρχει ίδια συμμετοχή 30%.

Στη χώρα μας η αγροτική ανάπτυξη εντάσσεται σε μία ολοκληρωμένη στρατηγική για την ανασυγκρότηση της υπαίθρου και την περιφερειακή ανάπτυξη.

Οι τελευταίες διαδοχικές διατροφικές κρίσεις που είχαν σοβαρές επιπτώσεις στην αγορά τροφίμων, δίνουν μία ευκαιρία στην ελληνική κτηνοτροφία να προβάλλει την ποιότητα των εγχώριων προϊόντων. Για να αξιοποιηθεί η ευκαιρία αυτή απαιτείται η αναβάθμιση και η πιστοποίηση της ποιότητάς τους και η δημιουργία επώνυμων ελληνικών κτηνοτροφικών προϊόντων, τα οποία θα καλύπτουν τις σύγχρονες καταναλωτικές ανάγκες. Τέτοια προϊόντα μεταξύ των άλλων είναι και τα βιολογικά.

Τα εκτατικά συστήματα εκτροφής που εφαρμόζονται στη χώρα μας και είναι φιλικά προς το περιβάλλον, ιδιαίτερα στους κλάδους της αιγοπροβατοτροφίας και της κρεατοπαραγωγού βοοτροφίας, ανταποκρίνονται σε μεγάλο βαθμό στις απαιτήσεις της παραγωγής βιολογικών προϊόντων βάσει του Καν (ΕΚ) 1804/99. Επίσης, με την παραγωγή τέτοιων προϊόντων, τα οποία απολαμβάνουν συνήθως καλύτερων τιμών, μπορεί να αυξηθεί το εισόδημα των εκμεταλλεύσεων ιδίως στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές της χώρας, αντισταθμίζοντας με τον τρόπο αυτό το αυξημένο κόστος παραγωγής των εκμεταλλεύσεων αυτών.

1.10 Προοπτικές βιολογικής προβατοτροφίας

Θετικοί παράγοντες

- Αποτελεί σημαντική πηγή εισοδήματος σε λιγότερο δυναμικές περιοχές.
- Δυνατότητα αξιοποίησης των διαθέσιμων βοσκοτόπων και των χαμηλής γονιμότητας εδαφών.
- Διαρκώς αυξανόμενη ζήτηση βιολογικών προϊόντων ζωικής προέλευσης.
- Δυνατότητα μείωσης του κόστους παραγωγής με ιδιοπαραγωγή ζωοτροφών.
- Μικρότερες απαιτήσεις σε κεφάλαιο σε σχέση με τη συμβατική παραγωγή, λόγω της εκτατικής εκτροφής.
- Σημαντικά μεγαλύτερα οικονομικά αποτελέσματα σε σχέση με τη συμβατική προβατοτροφία

Αρνητικοί παράγοντες

- Χαμηλή γαλακτοπαραγωγή σε σχέση με την συμβατική προβατοτροφία λόγω της εκτροφής λιγότερο παραγωγικών φυλών.
- Υψηλή τιμή αγοράς των βιολογικών ζωοτροφών.
- Έλλειψη οργανωμένης αγοράς βιολογικών προϊόντων ζωικής παραγωγής και ιδιαίτερα κρέατος.
- Μεγάλη εξάρτηση της βιωσιμότητας της δραστηριότητας από τις επιδοτήσεις.

1.11 Ενέργειες για ένταξη στη βιολογική κτηνοτροφία

Κάθε κτηνοτρόφος που επιθυμεί να παράγει βιολογικά προϊόντα πρέπει να κάνει τα ακόλουθα βήματα:

1) Να ενημερωθεί για τις απαιτήσεις της παραγωγής ζωικών προϊόντων με βιολογικό τρόπο και να κρίνει αν μπορεί να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις αυτές. Η ενημέρωση των κτηνοτρόφων μπορεί να γίνει είτε από τις κατά τόπους Δ/νσεις Αγροτικής Ανάπτυξης, είτε από τον ΟΠΕΓΕΠ, είτε από την κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας (Δ/ση Ζωικής Παραγωγής και ΑΠΑ).

2) Να φροντίσει για την εξασφάλιση των αναγκαίων εκτάσεων των βοσκότοπων (ιδιόκτητων, ενοικιαζόμενων ή κοινόχρηστων) εφόσον επιθυμεί να λαμβάνει επιδοτήσεις καθώς οι επιδοτήσεις καταβάλλονται ανά στρέμμα βοσκότοπου και όχι ανά ζώο, για τους κλάδους για τους οποίους προβλέπονται ενισχύσεις.

3) Να προγραμματίσει έγκαιρα την προμήθεια των αναγκαίων ποσοτήτων ζωοτροφών (βιολογικών ή σε μετατροπή) ιδιοπαραγόμενων ή αγορασμένων.

4) Να υπογράψει σύμβαση με κάποιον από τους εγκεκριμένους Οργανισμούς Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων που έχουν εγκριθεί από το Υπουργείο Γεωργίας. Οι οργανισμοί αυτοί είναι οι εξής:

- Έλεγχοι Πιστοποιήσεις Προϊόντων Βιολογικής Γεωργίας – Προαγωγή Αειφόρου Ανάπτυξης ΕΠΕ «ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ»
- Ινστιτούτο Ελέγχου Βιολογικών Προϊόντων Α.Ε. «ΒΙΟΕΛΛΑΣ»
- Οργανισμός Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων «ΔΗΩ»

5) Να γνωστοποιήσουν εντός δέκα ημερών από την ένταξη της μονάδας στο σύστημα ελέγχου τη δραστηριότητά τους αυτή στη Δ/ση Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

6)Εφόσον το είδος των ζώων που εκτρέφει περιλαμβάνεται στο επιδοτούμενο πρόγραμμα Βιολογικής Κτηνοτροφίας και η περιοχή έχει ενταχθεί στα Νομαρχιακά Προγράμματα, ο κτηνοτρόφος πρέπει να επιλέξει το σύμβουλο – γεωπόνο και να απευθυνθεί στις Δ/σεις Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για να ενταχθεί στο πρόγραμμα.

α) Οικονομικές ενισχύσεις για εκτροφείς με βιολογικό τρόπο

Στο πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος Βιολογική Κτηνοτροφία του Αγροπεριβαλλοντικού Μέτρου του Εγγράφου Προγραμματισμού Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΠΑΑ) 2000 – 2006 [Καν. (ΕΚ) 1257/99] καταβάλλονται οικονομικές ενισχύσεις στους δικαιούχους παραγωγούς που εντάσσονται στο πρόγραμμα για μια 5ετία. Επιδοτούμενοι κλάδοι είναι η αιγοπροβατοτροφία, με προτεραιότητα την ποιμενική της μορφή, η βοοτροφία και η εκτατική χοιροτροφία (μετά από έγκριση της αιτιολόγησης ενισχύσεων από την Ε.Ε. και κατά πάσα πιθανότητα από τα τέλη του 2002).

β) Στόχοι του προγράμματος

Οι στόχοι του προγράμματος «Βιολογική Κτηνοτροφία» είναι:

- η παραγωγή βιολογικών προϊόντων
- η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ζώων
- η προστασία του περιβάλλοντος
- η διατήρηση της βιοποικιλότητας και του αγροτικού τοπίου
- η αειφορική διαχείριση των εδαφικών πόρων, η δημιουργία νησίδων βιολογικής κτηνοτροφίας

γ) Επιλέξιμες εκτάσεις

Οι περιοχές εφαρμογής του προγράμματος ορίζονται από τα Νομαρχιακά Προγράμματα Βιολογικής Κτηνοτροφίας. Στο Πρόγραμμα αυτό δεν μπορούν να ενταχθούν εκμεταλλεύσεις στις οποίες οι εκτάσεις βόσκησης είναι:

- καμένες εκτάσεις
- εκτάσεις που έχουν ενταχθεί σε πρόγραμμα δάσωσης γεωργικών γαιών
- εκτάσεις που έχουν ενταχθεί σε πρόγραμμα μακροχρόνιας παύσης εκμετάλλευσης γεωργικών γαιών

Εκτάσεις βόσκησης και ζώα που δεν έχουν ενταχθεί στα εγκεκριμένα Νομαρχιακά Προγράμματα μπορούν να παράγουν βιολογικά ζωικά προϊόντα αλλά δεν ενισχύονται.

δ) Δικαιούχοι προγράμματος

Ο δικαιούχος μπορεί να είναι ιδιοκτήτης των σταβλικών εγκαταστάσεων της εκμετάλλευσης ή και των εκτάσεων, συμπεριλαμβανομένων και των βοσκοτόπων.

Οι εκτάσεις αυτές μπορεί να είναι ενοικιαζόμενες ή και κοινόχρηστες (Δημοτικές ή Κοινοτικές), εφ' όσον εξασφαλίζεται η νόμιμη είσοδος των ζώων σ' αυτές. Προτεραιότητα έχουν οι νέοι αγρότες (κάτω των 40 ετών) και οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες. Κάθε δικαιούχος μπορεί να επιδοτηθεί το πολύ για 100 ΜΖΚ (667 αιγοπρόβατα ή 100 αγελάδες). Οι νέοι αγρότες μπορούν να εντάξουν στο πρόγραμμα έως 150 ΜΖΚ.

ε) Δεσμεύσεις δικαιούχων

Ο παραγωγός που εντάσσεται στο πρόγραμμα:

- δεσμεύεται να εφαρμόσει το πρόγραμμα για πέντε χρόνια
- πρέπει να υπογράψει σύμβαση με εγκεκριμένο Οργανισμό Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων

- υποχρεούται να εντάξει στο καθεστώς της βιολογικής κτηνοτροφίας το σύνολο των ζώων του ιδίου είδους της εκμετάλλευσής του
- οφείλει να εφαρμόζει πιστά τις προδιαγραφές της βιολογικής κτηνοτροφίας
- τα ζώα που εντάσσονται στο πρόγραμμα πρέπει να είναι ταυτοποιημένα (να φέρουν ενώτια)
- δεσμεύεται να καλλιεργεί σύμφωνα με τον κανονισμό τις εκτάσεις για τις ζωοτροφές που παράγει
- δεσμεύεται να διαθέτει στην αγορά τουλάχιστον το 60% της μέσης παραγωγής των αντίστοιχων συμβατικών μονάδων της περιοχής του
- υποχρεούται να συνάψει σύμβαση με γεωπόνο σύμβουλο που θα είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της μονάδας
- υποχρεούται να τηρεί πιστά το Σχέδιο Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και τα Σχέδια Εκτροφής καθόλη τη διάρκεια του προγράμματος (5 χρόνια)
- οφείλει να διατηρεί σε καλή κατάσταση το βοσκότοπο
- πρέπει να διατηρεί φάκελο με στοιχεία που απαιτούν οι Οργανισμοί Ελέγχου και οι Αρμόδιες Αρχές
- υποχρεούται να εφαρμόζει τους Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής
- υποχρεούται να εφαρμόζει τις πυκνότητες βόσκησης που ορίζονται από τα Νομαρχιακά Προγράμματα
- οφείλει να συμπληρώνει το μηχανογραφημένο έντυπο του ΟΣΔΕ για τα ζώα και τις εκτάσεις
- τέλος, υποχρεούται να δέχεται και να συνεργάζεται με τα εθνικά και κοινοτικά ελεγκτικά όργανα και τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας

1.12 Κατάλογος αρμόδιων υπηρεσιών-οργανισμών

- **ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ**

- **Διεύθυνση Ζωικής Παραγωγής & ΑΠΑ, Τμήμα
Αιγοπροβατοτροφίας**
- **Διεύθυνση Μεταποίησης Τυποποίησης & Ποιοτικού Ελέγχου-
Γραφείο Βιολογικών Προϊόντων**
- **Διεύθυνση Χωροταξίας & Προστασίας Περιβάλλοντος.**
- **Ειδική Γραμματεία Γ' Κ.Π.Σ.**
- **Διευθύνσεις Αγροτικής Ανάπτυξης των Νομαρχιακών
Αυτοδιοικήσεων**
- **Οργανισμός Πιστοποίησης & Επίβλεψης Γεωργικών Προϊόντων -
Ο.Π.Ε.ΓΕ.Π.-Ν.Π.Ι.Δ.**
- **Οργανισμός Ελέγχου & Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων ΔΗΩ**
- **Έλεγχοι Πιστοποιήσεις Προϊόντων Βιολογικής Γεωργίας-Προαγωγή
Αειφόρου Ανάπτυξης «Φυσιολογική» ΕΠΕ**
- **Ινστιτούτο Ελέγχου Βιολογικών Προϊόντων «ΒΙΟΕΛΛΑΣ» Α.Ε**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

9. Κεφαλονιά

2.1 Κλιματολογικά στοιχεία του νησιού.

Στην Κεφαλονιά κατά τους περισσότερους μήνες του χρόνου , οι άνεμοι που επικρατούν είναι ΒΔ διεύθυνσης. Το Φεβρουάριο και το Δεκέμβριο επικρατούν άνεμοι ΝΔ διεύθυνσης, το Νοέμβριο νοτιάς και τον Ιανουάριο ΒΑ διεύθυνσης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία από το μετεωρολογικό σταθμό Αργοστολίου η απολύτως μέγιστη θερμοκρασία αέρος μετρήθηκε κατά το μήνα Αύγουστο και ήταν $40,2^{\circ}\text{C}$ και η απόλυτη ελάχιστη μετρήθηκε κατά το μήνα Ιανουάριο και ήταν $-2,2^{\circ}\text{C}$. Από τις μέσες μηνιαίες θερμοκρασίες, βρέθηκε ότι η χαμηλότερη μέση θερμοκρασία , παρατηρήθηκε κατά το μήνα Ιανουάριο και είναι $11,4^{\circ}\text{C}$. Είναι επομένως πολύ ψηλή αν σκεφτεί κανείς ότι ο Ιανουάριος είναι ο πιο ψυχρός μήνας του χρόνου. Σε αυτό συμβάλλει εκτός από το σύστημα των ανέμων και το θερμό θαλάσσιο ρεύμα της Μεσογείου, με κατεύθυνση από ΝΔ/κή προς ΒΑ/κή. Επίσης οι ψηλότερες θερμοκρασίες που επικρατούν στις ακτές και στα νησιά του Ιονίου πελάγους, σε σχέση με αυτές που επικρατούν στις ακτές της Ανατολικής Ελλάδας , οφείλονται στην ύπαρξη αυτού του ρεύματος.

Το μέσο ετήσιο ύψος βροχής είναι $1084,7_{\text{mm}}$. Παρουσιάζεται ένα ελάχιστο τον Ιούλιο με ύψος βροχής $3,9_{\text{mm}}$ και ένα μέγιστο το Δεκέμβριο με ύψος βροχής $242,4_{\text{mm}}$.

Από τον Οκτώβριο μέχρι και το Φεβρουάριο σημειώνονται πολλές καταιγίδες με αποτέλεσμα η διάβρωση να είναι καταστροφική, ιδιαίτερα μετά την ξηρασία και τις πυρκαγιές των δασών.

Το κλίμα της Κεφαλονιάς κατατάσσεται στη θαλάσσια υποτροπική μεσογειακή ζώνη. Είναι τυπικό κλίμα μεσογειακής περιοχής με άφθονες βροχοπτώσεις κατά το χειμώνα και 1-2 θερινούς μήνες πλήρους ανομβρίας.

2.2 Η βιολογική κτηνοτροφία στην Κεφαλονιά

Η κτηνοτροφία αποτελεί σημαντικό και παραδοσιακό κλάδο της αγροτικής οικονομίας στο νησί της Κεφαλονιάς και μάλιστα μπορεί να χαρακτηριστεί ως παράγοντας διατήρησης της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής μιας και χαρακτηριστικά αναφέρεται η συμβολή του στην απασχόληση των κατοίκων στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές της Περιφέρειας.

Συγκεκριμένα μπορούμε να πούμε ότι την πρωτοκαθεδρία την έχει η αιγοπροβατοτροφία, όπου και ασχολούνται περίπου 17 χιλιάδες οικογένειες και ακολουθούν οι εκμεταλλεύσεις των βοοειδών. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια αύξηση στον αριθμό των κτηνοτρόφων που ασχολούνται με τον βιολογικό τρόπο εκτροφής (πίνακας 2 και πίνακας 3).

Πίνακας 2: Η βιολογική κτηνοτροφία ανά κατηγορία ζώων στη Κεφαλονιά το έτος 2006. Βλέπουμε ότι υπάρχουν 108 κτηνοτρόφοι στο νομό που ασχολούνται με τη βιολογική κτηνοτροφία . Επίσης αναφέρεται ο αριθμός από το κάθε είδος ζώου που εκτρέφεται σε κάθε κατηγορία.

Ν. ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	ΈΤΟΣ 2006
ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΩΝ :	108
ΕΙΔΟΣ ΖΩΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ (ΚΕΦΑΛΙΑ)
ΑΙΓΕΣ	24.829
ΒΟΟΕΙΔΗ	770
ΜΕΛΙΣΣΙΑ(ΚΥΨΕΛΕΣ)	189
ΠΡΟΒΑΤΑ	7960
ΧΟΙΡΟΙ	38

Πηγή: ΔΗΩ

Πίνακας 3: Η βιολογική κτηνοτροφία ανά κατηγορία ζώων στη Κεφαλονιά το έτος 2007. Βλέπουμε ότι αυξήθηκε κατά 12 άτομα ο αριθμός των κτηνοτρόφων που εκτρέφουν με βιολογικό τρόπο σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο.

Ν. ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	ΈΤΟΣ 2007
ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΩΝ :	120
ΕΙΔΟΣ ΖΩΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ
	28.675
ΑΙΓΕΣ	
ΒΟΟΕΙΔΗ	519
ΠΡΟΒΑΤΑ	5625
ΧΟΙΡΟΙ	105
ΜΕΛΙΣΣΙΑ (ΚΥΨΕΛΕΣ)	188

Πηγή: ΔΗΩ

Η Κεφαλονιά πληρεί τις προδιαγραφές (απαιτήσεις) που αφορούν την καταγωγή και τη μετατροπή των ζώων, τη διατροφή, τις σταβλικές εγκαταστάσεις, τις κτηνιατρικές φροντίδες, τη διαχείριση των αποβλήτων, τη μεταποίηση, καθώς και τις υποχρεώσεις των παραγωγών. Συγκεκριμένα:

α) Η καταγωγή των ζώων στην Κεφαλονιά

Στο νησί της Κεφαλονιάς η φυλή που κυριαρχεί είναι η ντόπια φυλή η Κεφαλλονίτικη(που ονομάζεται και κάτσενο πρόβατο) και ακολουθεί η χιώτικη φυλή. Η Κεφαλλονίτικη φυλή έχει καλή προσαρμοστικότητα και ανθεκτικότητα. (εικόνα 1 και εικόνα 2). Το 2008-9 εκτρέφονται περίπου 5.500 χιλιάδες πρόβατα με βιολογικό τρόπο και από αυτά το 80% ανήκουν στην Κεφαλλονίτικη φυλή ενώ το 15% στη Χιώτικη φυλή και το 5% σε άλλες φυλές (διάγραμμα 3).

θεωρείται πρόβατο μικροσώμο και διακρίνεται για τη σφριγηλότητά του και τη αντοχή του σε αντίξοες συνθήκες εκτροφής. Έχει:

Ύψος ακρωμίου κριαριού	65,4 εκ.
Ύψος ακρωμίου προβατίνας	60,2 εκ.
Ζων Βάρος κριαριού	58,3 κιλά
Ζων Βάρος προβατίνας	43,6 κιλά

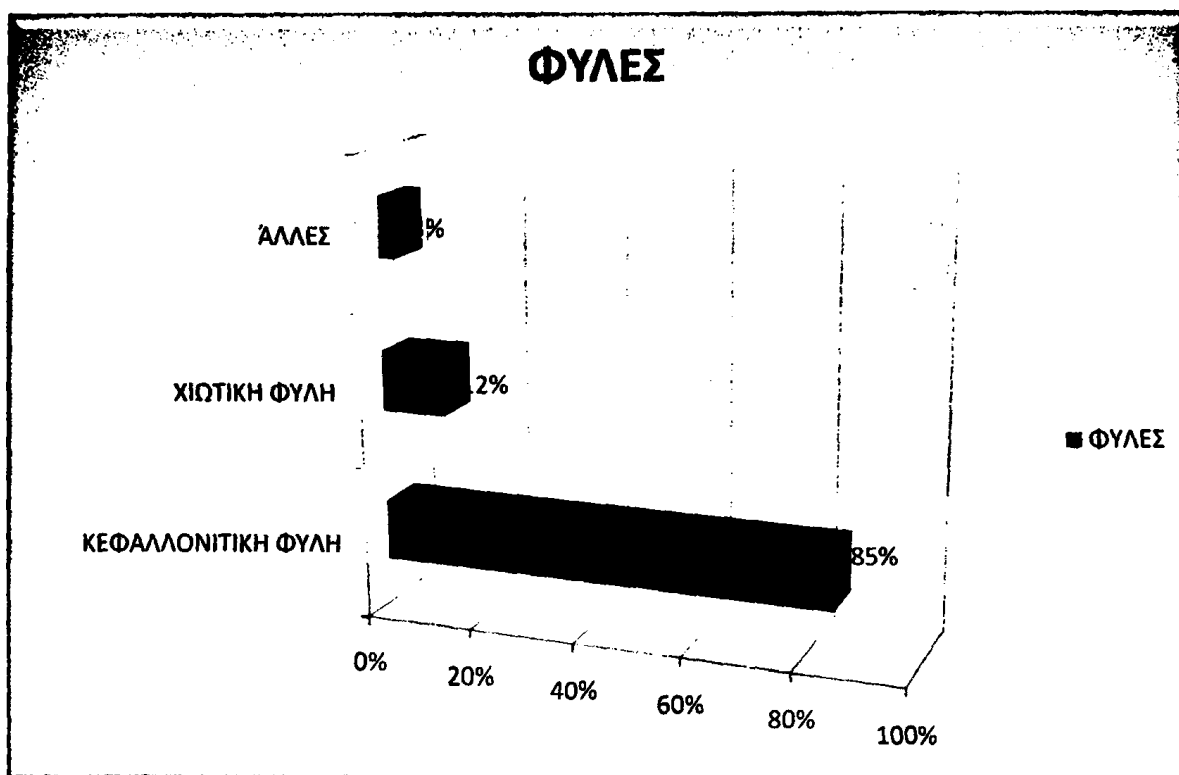
Εικόνα 1: Το πρόβατο της Κεφαλλονίτικης φυλής

Το πρόβατο Κεφαλονιάς είναι αξιόλογο πρόβατο με ιδιαίτερα μορφολογικά και παραγωγικά χαρακτηριστικά. Τα πόδια είναι μικρά και ισχυρά έτσι ώστε να βοηθούν στις αναρριχήσεις στα βουνά του νησιού. Το μέσο μέγεθος των εκτρεφόμενων ποιμνίων της φυλής είναι 150 περίπου πρόβατα. Τα Κεφαλλονίτικης φυλής πρόβατα με καλές συνθήκες εκτροφής μπαίνουν στην αναπαραγωγή από τον πρώτο χρόνο της ζωής τους και από την ηλικία των ομηνών εμφανίζουν οργασμούς. Η πολυδυμία είναι 1,1 (Μ.Ο γεννούμενων αρνών ανά πρόβατο) και ο θηλασμός διαρκεί 30-40 μέρες. Τα αρνιά τότε ζυγίζουν ζωντανά 12 κιλά το κάθε ένα. Η διάρκεια γαλακτοπαραγωγής είναι περίπου 10 μέρες και η μέση γαλακτοπαραγωγή 175 κιλά. Υπάρχει ανομοιομορφία στην παραγωγικότητα μεταξύ των προβατίνων που κυμαίνεται από 250-120 κιλά γάλακτος.

Διάγραμμα 3: Παρουσιάζεται το ποσοστό κάθε φυλής προβάτων που εκτρέφονται στην Κεφαλονιά. Επικρατεί η ντόπια φυλή με 85% ενώ ακολουθεί η χιώτικη φυλή.

Προέλευση του προβάτου Κεφαλονιάς

Το πρόβατο φυλής Κεφαλληνίας λέγεται ότι προέρχεται από την Ιθάκη, όπου συναντώνται μερικά πρόβατα της φυλής ακόμα και σήμερα. Παρουσιάζει πολύ μεγάλες ομοιότητες με το πρόβατο της Καρύστου που και αυτό δεν αναφέρεται σε παλαιότερη βιβλιογραφία. Τα δύο αυτά πρόβατα φαίνονται να έχουν κοινή καταγωγή, μολονότι γεωγραφικά οι περιοχές στις οποίες εκτρέφονται βρίσκονται σε πολύ μακρινή απόσταση μεταξύ τους και τις τελευταίες δεκαετίες τουλάχιστον, δεν φαίνεται οι δύο περιοχές να είχαν εμπορικές και κτηνοτροφικές

συναλλαγές. Κάποια κοινά γνωρίσματα φαίνεται να έχει και με το πρόβατο Πηλίου που επίσης ήταν άγνωστο στους παλαιότερους συγγραφείς. Ο αριθμός των ζώων της φυλής μειώνεται συνεχώς με αποτέλεσμα η φυλή να αγγίζει τα όρια των υπό εξαφάνιση φυλών.

Εικόνα 3: Πρόβατο Κεφαλλονίτικης φυλής.

Η διατροφή τους στηρίζεται στις βοσκές (εικόνα 3). Βόσκουν σε ορεινά βοσκοτόπια μάλλον βοσκοϊκανότητας όπου παραμένουν όλο το χρόνο. Κατά τη περίοδο του θηλασμού των αρνιών και το πρώτο διάστημα του αρμέγματος στις προβατίνες χορηγούνται συμπληρωματικά συμπυκνώματα τα οποία, αποτελούνται ως επί το πλείστον από βαμβακόπιττα και αραβόσιτο. Στο ίδιο διάστημα χορηγείται και μηδική σε μικρές ποσότητες.

Μορφολογικά χαρακτηριστικά προβάτου της Κεφαλονιάς

Η κεφαλή του είναι μετρίου μεγέθους και έχει σχήμα κωνικό. Η μύτη του είναι ευθυτενής στα θηλυκά και ελαφρώς κυρτή στα αρσενικά. Και στα δύο φύλλα φαίνεται η χαρακτηριστική αυλάκωση κάτω από το μέτωπο. Η περιοχή του στόματος εμφανίζεται λίγο εξογκωμένη. Τα' αυτιά του είναι μικρά και ημιόρθια. Τα πόδια του είναι ισχυρά και μετρίου ύψους (32,9 εκ.) κατάλληλα πάντως για αναρριχήσεις σε δύσκολες βουνοπλαγιές, όπως εκείνες της Κεφαλονιάς. Η ράχη του είναι μάλλον ευθυτενής και το μήκος του σώματός του είναι μικρό (57,8 εκ.). Το στήθος του έχει βάθος 27,3 εκ. και πλάτος 15,9 εκ. , η δε περίμετρος του θώρακα είναι 85,2 εκ. Η ουρά του έχει σχετικά μεγάλο μήκος και φθάνει κατά μέσο όρο το 29,3 εκ. και μικρό πλάτος 4,4 εκ. Ο μαστός είναι κανονικός στο σχήμα του και σφιχτά δεμένος με τους κοιλιακούς μυς. Οι θηλές του μαστού είναι μικρές(3,1 εκ.), με πλαϊνή κατεύθυνση. Οι εκτροφείς του υποστηρίζουν ότι το άρμεγμα γίνεται εύκολο.

Τα μαλλιά όλων σχεδόν των προβάτων της φυλής, έχουν λευκό χρωματισμό. Είναι πρόβατο αναμικτόμαλλο με καλή για την κατηγορία του, ποιότητα μαλλιού. Όλα τα γυμνά μαλλιού, μέρη του σώματος, όπως ολόκληρη η κεφαλή, η κοιλιά, τα πόδια, το κάτω μέρος του λαιμού, έχουν χρώμα «κάτσινο», δηλαδή κιτρινοκόκκινο (καφετί). Συναντάται όμως και ένα μικρό ποσοστό προβάτων με άλλους χρωματισμούς στα γυμνά μαλλιού μέρη και φέρουν ανάλογα ονόματα. Όπως «κοκκινάκια» με κοκκινόφαιο χρώμα στα αυτιά και γύρω από τα μάτια, «μούργα» με φαιόμαυρο χρώμα στο πρόσωπο, τα αυτιά κλπ.

Τα αρσενικά έχουν μεγάλα και ισχυρά κέρατα, τα οποία είναι ελικοειδή με φορά προς τα πλάγια. Κατά μήκος κάθε κέρατου και εις το μέσον της εσωτερικής πλευράς του, σε αρκετά αρσενικά, διακρίνεται μια ζωηρού σκούρου χρώματος, λωρίδα. Σ' ένα ποσοστό περίπου 20% φέρουν κέρατα και τα θηλυκά, τα οποία όμως είναι πολύ μικρότερα και λιγότερα ισχυρά των αρσενικών.

Εικόνα 4: Πρόβατο Κεφαλλονίτικης φυλής

β) Η στέγαση των βιολογικά εκτρεφόμενων προβάτων στην Κεφαλονιά

Στην Κεφαλονιά οι προβατοτρόφοι που είναι ενταγμένοι σε πρόγραμμα βιολογικής κτηνοτροφίας διαθέτουν στάβλους στην πλειοψηφία τους μισούς ανοικτούς και μισούς κλειστούς. Τηρούν τις συγκεκριμένες πυκνότητες οι σταβλικές εγκαταστάσεις (η προβατίνα χρειάζεται $1,5 \text{ m}^2$ και τα αμνοερίφια $0,35 \text{ m}^2$). Εννιά από τους 33 προβατοτρόφους που εκτρέφουν βιολογικά έχουν στάβλους με αυτόματα συστήματα όπως αμελκτήριο πλήρως εξοπλισμένο και δεξαμενές πρόψυξης. Αυτά κατασκευάστηκαν από τις οικονομικές ενισχύσεις που δόθηκαν. Οι υπόλοιποι αρμέγουν τα πρόβατα με χειρονακτικό τρόπο. Όλοι οι κτηνοτρόφοι έχουν στάβλους φτιαγμένους από τσιμεντόλιθους με τους βασικούς χώρους όπως διαμονής- ανάπλασης προβάτων, ανάπλασης κριαριών, χώρο τοκετών και χώρο για τα άρρωστα ζώα. Επίσης υπάρχουν διάδρομοι τροφοδοσίας και κυκλοφορίας των ζώων.

Φροντίζουν στο στάβλο να υπάρχουν καλές συνθήκες θερμοκρασίας και υγρασίας για να αναπτύσσονται σωστά τα νεαρά ζώα . Σε θερμοκρασία κάτω των 9°C μειώνεται η γαλακτοπαραγωγή. Η θέρμανση των προβατοστασίων δεν είναι απαραίτητη για την Κεφαλονιά γιατί ο χειμώνας είναι ήπιος. Ο αερισμός είναι στατικός σε όλους τους στάβλους. Το δάπεδο είναι ένα μέρος σχαρωτό και ένα μέρος επίπεδο. Το δάπεδο είναι κατασκευασμένο με τσιμέντο και στρωμένο με άχυρο , ενώ σε ελάχιστες περιπτώσεις δεν έχει μπετό αλλά χώμα. Οι στέγες από τους στάβλους στην πλειοψηφία τους έχουν μονωτικό.

Δεξαμενές νερού υπάρχουν αρκετές αλλά υπάρχει και το δίκτυο νερού. Οι ανάγκες των ενήλικων προβάτων ανέρχονται σε 7-8 λίτρα νερού/ ζώο/ ημέρα. Οι ποτίστρες που χρησιμοποιούνται είναι τύπου σκάφης. Όλοι οι κτηνοτρόφοι της Κεφαλονιάς έχουν χώρο ενσίρωσης όπου αποθηκεύουν την τεμαχισμένη χλωρή τροφής και χώρο αποθήκευσης της χονδροειδής τροφής. Οι αποθήκες στην πλειοψηφία είναι φτιαγμένες από τσιμεντόλιθους και έχουν πλαϊνά ανοίγματα. Αυτά προστατεύονται από πουλιά με πλέγματα.

Το προαύλιο του στάβλου είναι συνήθως πιο μεγάλο από την προβλεπόμενη νομοθεσία που λέει 2,5 m² για κάθε πρόβατο. Η κοπριά και τα απόβλητα από τα πρόβατα τοποθετούνται σαν λίπασμα σε καλλιέργειες. Τα 100 πρόβατα θέλουν 75,18 στρέμματα (σύμφωνα με τη νομοθεσία τα 13,3 αιγοπρόβατα θέλουν 10 στρέμματα, οπότε τα 100 θέλουν $10 \cdot 100 / 13,3 = 75,18$). Η Κεφαλονιά μπορεί να καλύψει σε στρέμματα όλους τους κτηνοτρόφους.

Ο μεγαλύτερος αριθμός ζώων προκύπτει μετά την ολοκλήρωση των τοκετών δηλαδή το μήνα Νοέμβριο περίπου 80% και τον μήνα Ιανουάριο 20%.

Οι δαπάνες κατασκευής του προβατοστασίου ανέρχεται από 50.000 € μέχρι και 90.000 ευρώ για σταβλισμένο χώρο ,προαύλιο χώρο και αποθήκες. Οι τιμές αλλάζουν ανάλογα με τον αριθμό των προβάτων. Ενώ οι δαπάνες κατασκευής μαζί με τις ταϊστρες και εξοπλισμό κυμαίνονται από 5.000€ μέχρι και 9.000€.

Σύνθεση ποιμνίου

Για να σχεδιάσουμε το προβατοστάσιο θα πρέπει να γνωρίζουμε τη σύνθεση του ποιμνίου. Ενδεικτικά θα υπολογίσουμε τη σύνθεση ποιμνίου από 150 πρόβατα (πίνακας 4) .

Πίνακας 4: Στον πίνακα 4 φαίνεται πως υπολογίζεται η σύνθεση ποιμνίου 150 προβάτων.

Κατηγορία ζώου	Σχέση υπολογισμού	Αριθμός ζώων
Θηλυκά που γέννησαν	$\pi \cdot \gamma$	142
Θηλυκά που δεν γέννησαν	$\pi \cdot (1-\gamma)$	7,5
Κριάρια	$0,05 \cdot \pi$	8
Απογαλακτισμένα αρνιά	$\pi \cdot \gamma \cdot \sigma \cdot \epsilon$	149
Θηλυκά αντικατάστασης	$0,20 \cdot \pi$	30
Αρσενικά αντικατάστασης	$0,40 \cdot 0,05 \cdot \pi$	3

Ο υπολογισμός των στοιχείων έγινε με βάση τα στοιχεία:

γονιμότητα $\gamma=0,95$,

Συντελεστής πολυδυμίας $\sigma=1,1$ για το πρόβατο φυλής Κεφαλονιάς,

ποσοστό επιβίωσης νεαρών αρνιών $\epsilon=0,95$.

Εκτίμηση αναγκών σε χώρους: Σ.Β.=58,3Kg αρσενικά και 43,6 kg θηλυκά
σε αναλογία αρσενικών/ θηλυκά=1:20

γ) Η διατροφή των προβάτων στην Κεφαλονιά

Στη βιολογική κτηνοτροφία τα ζώα πρέπει να διατρέφονται με ζωοτροφές βιολογικής παραγωγής. Σύμφωνα με τη νομοθεσία επιτρέπεται η χρησιμοποίηση περιορισμένης αναλογίας συμβατικών ζωοτροφών εφόσον οι κτηνοτρόφοι μπορούν να αποδείξουν στον οργανισμό ότι αδυνατούν να προμηθευτούν ζωοτροφές αποκλειστικά βιολογικής παραγωγής. Στα νησιά για κάθε πρόβατο απαιτούνται 1,5 στρέμματα / ζώο.

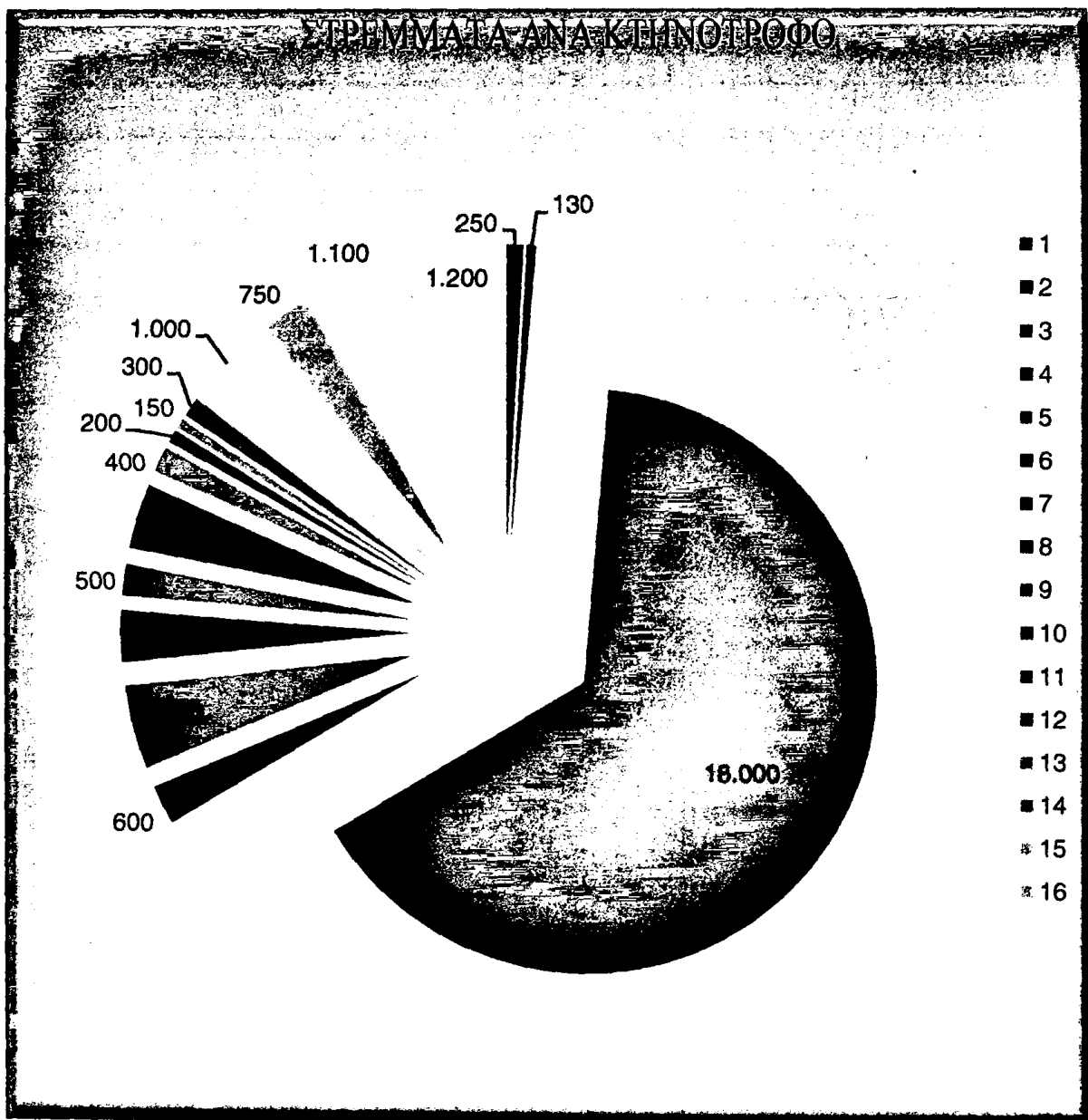
Στην Κεφαλονιά οι 33 κτηνοτρόφοι που εκτρέφουν με βιολογικό τρόπο κατέχουν περίπου 50.000 στρέμματα γης όπου άλλα είναι νοικιασμένα και άλλα ιδιόκτητα. Ενδεικτικά αναφέρονται τα στρέμματα από τους 16 κτηνοτρόφους που ρωτήθηκαν (διάγραμμα 4) και από αυτά που έχουν πόσα είναι νοικιασμένα (πίνακας 5). Το σύστημα εκτροφής είναι εκτατικό.

Στα ιδιόκτητα χωράφια συνήθως σπέρνονται σιτηρά όπως βρώμη, κριθάρι, σιτάρι επίσης σπέρνεται μηδική και τριφύλλι. Περίπου 189.786 στρέμματα είναι αγροί χέρσοι. Μετά τη συγκομιδή τα σιτηρά φυλάσσονται σε αποθήκες για τροφοδοσία το χειμώνα. Επίσης για βόσκηση προσφέρονται τα κοινοτικά βοσκοτόπια για όλη τη διάρκεια του έτους. Εάν το επιτρέπουν οι καιρικές συνθήκες τα πρόβατα βόσκουν στα βουνά και η κύρια τροφή τους είναι το χορτάρι. Τα ζώα όλο το χρόνο (πλην τον Οκτώβριο μέχρι και τον Μάρτιο που οι ανάγκες τους είναι αυξημένες) τρέφονται μόνο από τη βόσκηση.

Χορηγούνται στα πρόβατα περίπου χονδροειδής συγκομιζόμενες τροφές σε ποσότητα 130 kg ανά προβατίνα και έτος. Οι χονδροειδής τροφές είναι ιδιοπαραγόμενες και αγορασμένες αντίστοιχα σε ποσοστό 50%-50%. Οι συμπυκνωμένες τροφές χορηγούνται σε ποσότητα 120kg ανά προβατίνα. Ενσιρωμένες ζωοτροφές χρησιμοποιούνται ελάχιστα. Τόσο οι χονδροειδής όσο και οι συμπυκνωμένες είναι βιολογικά παραγόμενες. Ανόργανα άλατα και βιταμίνες δεν χρησιμοποιούνται. Οι κτηνοτρόφοι προμηθεύονται τις ζωοτροφές κυρίως από την Αιτωλοακαρνανία, την Πελοπόννησο και την Αμφιλοχία.

Διάγραμμα 4: Στο διάγραμμα 4 φαίνεται πόσα στρέμματα έχει ο κάθε κτηνοτρόφος στην Κεφαλονιά από τους 16 που ρωτήθηκαν .Σύνολο στρεμμάτων 27.680.

Πίνακας 5: Στον πίνακα φαίνεται πόσα στρέμματα έχει ο κάθε κτηνοτρόφος ιδιόκτητα στην Κεφαλονιά και πόσα στρέμματα νοικιασμένα από αυτούς που ρωτήθηκαν.

Κτηνοτρόφοι	Συνολικά στρέμματα	Νοικιασμένα στρέμματα
1	250	150
2	130	0
3	18.000	1.500
4	600	200
5	1.300	1.000
6	800	0
7	500	0
8	1.000	500
9	400	300
10	200	0
11	150	0
12	300	0
13	1.000	400
14	750	500
15	1.100	450
16	1.200	500
Σύνολο	27.680	5.500

Εκτίμηση των ημερήσιων αναγκών των προβάτων της Κεφαλλονίτικης φυλής

Ανάγκες σε ξηρή ουσία

α) συντήρησης: προβατίνων Σ.Β 44Kg

$$2\% * \Sigma.B = 0,02 * 44 = 0,88 \text{ Kg } \Xi.O \text{ /ημέρα}$$

Συντήρησης κριαριών Σ.Β 59 Kg

$$2\% * \Sigma.B = 0,02 * 59 = 1,18 \text{ Kg } \Xi.O \text{ /ημέρα}$$

β) κυοφορίας (6-0 εβδομάδες πριν από τοκετό)

$$0,6\% * \Sigma.B = 0,006 * 44 = 0,26 \text{ Kg } \Xi.O \text{ /ημέρα}$$

γ) Γαλακτοπαραγωγή

$$1,4\% * \Sigma.B = 0,014 * 44 = 0,62 \text{ Kg } \Xi.O \text{ /ημέρα}$$

δ) Τόνωσης: προβατίνων (15 ημέρες την περίοδο των οργασμών)

$$0,4\% * \Sigma.B = 0,004 * 44 = 0,18 \text{ Kg } \Xi.O \text{ /ημέρα}$$

Κριαριών (30 μέρες την περίοδο των οργασμών)

$$0,4\% * \Sigma.B = 0,004 * 59 = 0,24 \text{ Kg } \Xi.O \text{ /ημέρα}$$

ε) Συντήρησης και ανάπτυξης ζώων αντικατάστασης με Σ.Β 23 Kg (από την

46^η μέρα- 300^η)

$$3,5\% * \Sigma.B = 0,035 * 23 = 0,80 \text{ Kg } \Xi.O \text{ /ημέρα}$$

Διατροφή κατά το παραγωγικό στάδιο των προβατίνων στην Κεφαλονιά

Στο τελευταίο στάδιο κυοφορίας η βοσκή πραγματοποιείται σε τεχνητό βοσκότοπο όπου υπάρχει βρώμη, σιτηρά ή βίκος. Στο στάδιο γαλουχίας-θηλασμού οι ανάγκες είναι αυξημένες και απαιτείται η συμμετοχή συμπυκνωμένων ζωοτροφών. Η βοσκή τότε γίνεται με ολιγόωρη έξοδο σε τεχνητούς λειμώνες. Οι προβατίνες που γεννούν πρώιμα αποθηλάζονται τον μήνα Ιανουάριο και οι όψιμες το Μάρτιο. Στη συνέχεια αρμέγονται μέχρι αρχές Ιουνίου. Όλη αυτή την περίοδο η διατροφή στηρίζεται στους φυσικούς βοσκότοπους. Τους μήνες μέχρι το Σεπτέμβριο οι προβατίνες δεν έχουν γάλα, είναι έγκυες στα πρώτα στάδια της κύησης η διατροφή στηρίζεται σε βοσκές σε φυσικούς βοσκότοπους, εκτός αν η βοσκήσιμη ύλη είναι μικρή όπου τα ζώα χάνουν βάρος, τότε χορηγείται μίγμα συμπυκνωμένων ζωοτροφών σε ποσότητα περίπου 200 Kg ανά προβατίνα ημερησίως. Τα κριάρια τρέφονται από τη βοσκή όλο το χρόνο σε φυσικούς ή τεχνητούς βοσκότοπους. Την περίοδο των επιβάσεων χορηγείται και μίγμα συμπυκνωμένων ζωοτροφών περίπου 300-600 gr /ημέρα. Τέλος τα απογαλακτισμένα αρνιά που προορίζονται για αναπαραγωγή τρέφονται από τη βοσκή περίπου 3 Kg/ημέρα και από μίγμα συμπυκνωμένων ζωοτροφών περίπου 3 Kg/ημέρα.

δ) Λοιπές πρακτικές

Η γονιμοποίηση των προβάτων γίνεται με φυσική οχεία, μετά από συγχρονισμό του οίστρου. Οι τοκετοί πραγματοποιούνται κυρίως το φθινόπωρο. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ενήλικων προβατίνων γεννάνε το Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο, ενώ οι νεαρές προβατίνες γεννάνε περισσότερο τον μήνα Δεκέμβριο. Η μέση πολυδυμία είναι 1,1 αρνιά. Ο θηλασμός των αρνιών διαρκεί

περίπου 45-50 ημέρες και γίνεται με φυσικό τρόπο. Η μέση γαλακτοπαραγωγή ανά προβατίνα είναι 160 kg και η διάρκεια γαλακτοπαραγωγής 150 μέρες.

Όσο αφορά τις ασθένειες σοβαρά προβλήματα δεν υπάρχουν. Το χειμώνα αναφέρθηκαν πνευμονίες και μαστίτιδες. Η αντιμετώπιση των μαστίτιδων γίνεται κυρίως με απολυμάνσεις.

2.3 Η οικονομία της Κεφαλονιάς

Η οικονομία του νησιού βασίζεται κυρίως στα γεωργικά προϊόντα (σταφύλι, λάδι, μέλι και κτηνοτροφικά προϊόντα). Η φέτα είναι το κυρίως προϊόν που παράγεται (εικόνα 5). Υπάρχουν αρκετά τυροκομία και κρεοπωλεία στο νησί της Κεφαλονιάς. Η φέτα της Κεφαλονιάς περιέχει αιγοπρόβειο γάλα σε αναλογία 30%-70% και ωριμάζει σε επαφή με τον αέρα κατά την πρώτη εβδομάδα. Όταν κοπεί σε κύβους ωριμάζει σε άλμη από την πρώτη μέρα, τότε μιλάμε για << τελεμέ>>. Γαλακτοκομική περίοδος διαρκεί περίπου από το Νοέμβριο έως μέσα Ιουνίου. Υπάρχουν ελάχιστες οικογενειακές επιχειρήσεις στο νησί όπου γίνεται επεξεργασία κρέατος και κτηνοτροφικών προϊόντων, μεταποίηση, τυποποίηση και εμπορία. Στην αγορά της Κεφαλονιάς την πρώτη θέση κατέχει η φέτα με 60% ζήτηση, ακολουθεί η κεφαλογραβιέρα και το κεφαλοτύρι με 10% το καθένα ,το κασέρι με 9% , η μυζήθρα με 5% και διάφορα άλλα παραπροϊόντα με 16%.

Εικόνα 5: Κεφαλλονίτικη φέτα

Η παραγωγή γάλακτος στην Κεφαλονιά

Η παράγωγή πρόβειου γάλακτος στην Κεφαλονιά ανέρχεται σε 20.000 τ.ετησίως (βιολογικό γάλα και μη βιολογικό). Το 80-90% του πρόβειου γάλαι παραδίδεται στο τυροκομεία για τη παρασκευή τυριών και το υπόλοιπο χρησιμοποιείται για την Παρασκευή γιαούρτης και τραχανά.

Τα τυροκομεία επεξεργάζονται συνήθως μεγαλύτερες ποσότητες γάλακτι σχέση με τη δυναμικότητά τους και την επάρκεια των υποδομών τους. Πολι φορές από την ίδια τη γραμμή παραγωγής παράγουν περισσότερα του ενέ προϊόντων. Αυτή τη στιγμή στο νησί της Κεφαλονιάς λειτουργούν 11 τυροκο Το γάλα που παράγεται σπάνια πωλείται ως βιολογικό λόγω της τιμής του π πωλείται 1.20 €/κιλό σε σχέση με τη συμβατική τιμή του γάλακτος που είναι €/κιλό. Από 3.077 πρόβατα που εκτρέφονται με βιολογικό τρόπο παράγεται τρεις μήνες 184.5 τόνοι γάλακτος. Ο μέσος όρος ημερών που αρμέγονται το πρόβατα κατά τη γαλακτική περίοδο είναι 160 (πίνακας 6).

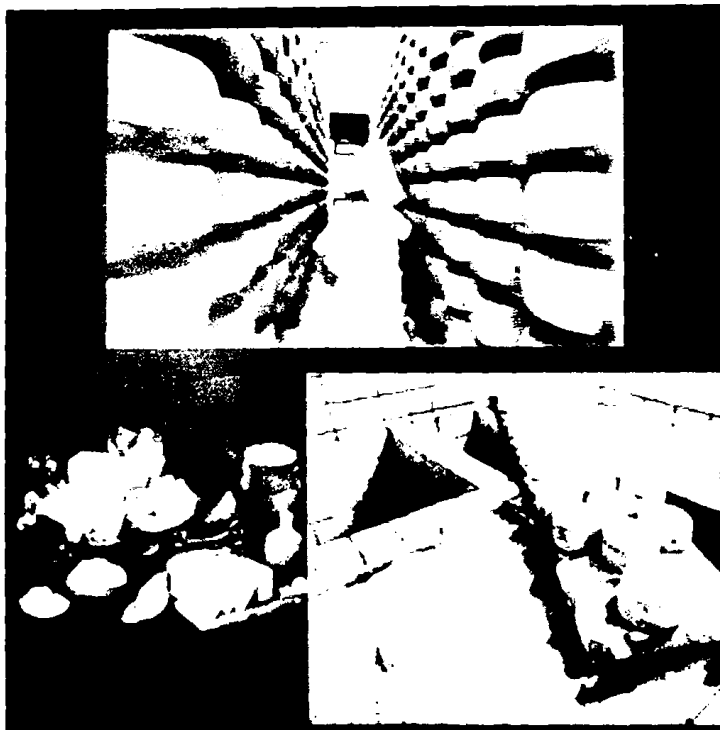
Πίνακας 6: Στον πίνακα 6 φαίνεται ο αριθμός προβατίνων, η μέση εμπορεύσιμη γαλακτοπαραγωγή και η διάρκεια αρμέγματος τους κατά τη γαλακτική περίοδο στον νησί της Κεφαλονιάς. Έτος 2008

ΑΡ.ΠΡΟΒΑΤΩΝ		ΓΑΛΑΚΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ		
ΓΑΛΑΚΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΠΡΟΒΑΤΙΝΕΣ ΠΟΥ ΑΡΜΑΧΘΗΚΑΝ	ΗΜΕΡΕΣ	ΓΑΛΑ ΣΕ ΛΙΤΡΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΠΟΛΥΔΥΜΙΑΣ
1	90	124	140	1,06
2	210	140	210	1,07
3	200	170	190	1,04
4	110	150	200	1,06
5	30	150	130	1,03
6	150	180	220	1,04
7	105	175	200	1,06
8	400	178	400	1,06
9	213	160	200	1,03
10	215	175	200	1,03
ΣΥΝΟΛΟ & Μ.Ο	1.723	160	209	1,04

Παρακάτω παρουσιάζονται τα υπάρχοντα τυροκομεία της Κεφα

Εικόνα 6 : Τα υπάρχοντα τυροκομεία στην Κεφαλονιά

- **ΑΦΟΙ ΒΑΛΙΑΝΑΤΟΥ** Αργοστόλι Κεφαλονιάς
- **ΑΦΟΙ ΤΖΩΡΤΖΑΤΟΥ** Δειλινάτα Κεφαλονιάς
- **ΓΑΛΙΑΤΣΑΤΟΣ ΣΠΥΡΟΣ** Ραζάτα Κεφαλονιάς
- **Η ΣΤΑΝΗ** Πάστρα Κεφαλονιάς
- **ΚΛΑΟΥΔΑΤΟΣ & ΣΙΑ ΟΕ** Κεφαλονιά
- **ΚΟΥΛΟΥΜΠΗΣ ΣΠΥΡΟΣ** Αγκώνας Κεφαλονιάς
- **ΜΑΝΔΕΛΗΣ** Ληξούρι Κεφαλονιάς
- **ΡΑΣΙΑΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ** Χαλιωτάτα Κεφαλονιά
- **ΣΚΛΑΒΟΥ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ** Κεφαλονιά
- **ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ** Μακρυώτικα Κεφαλονιά
- **ΤΖΩΡΤΖΑΤΟΣ ΣΠΥΡΑΓΓΕΛΟΣ & ΥΙΟΙ** Κεφαλονιά

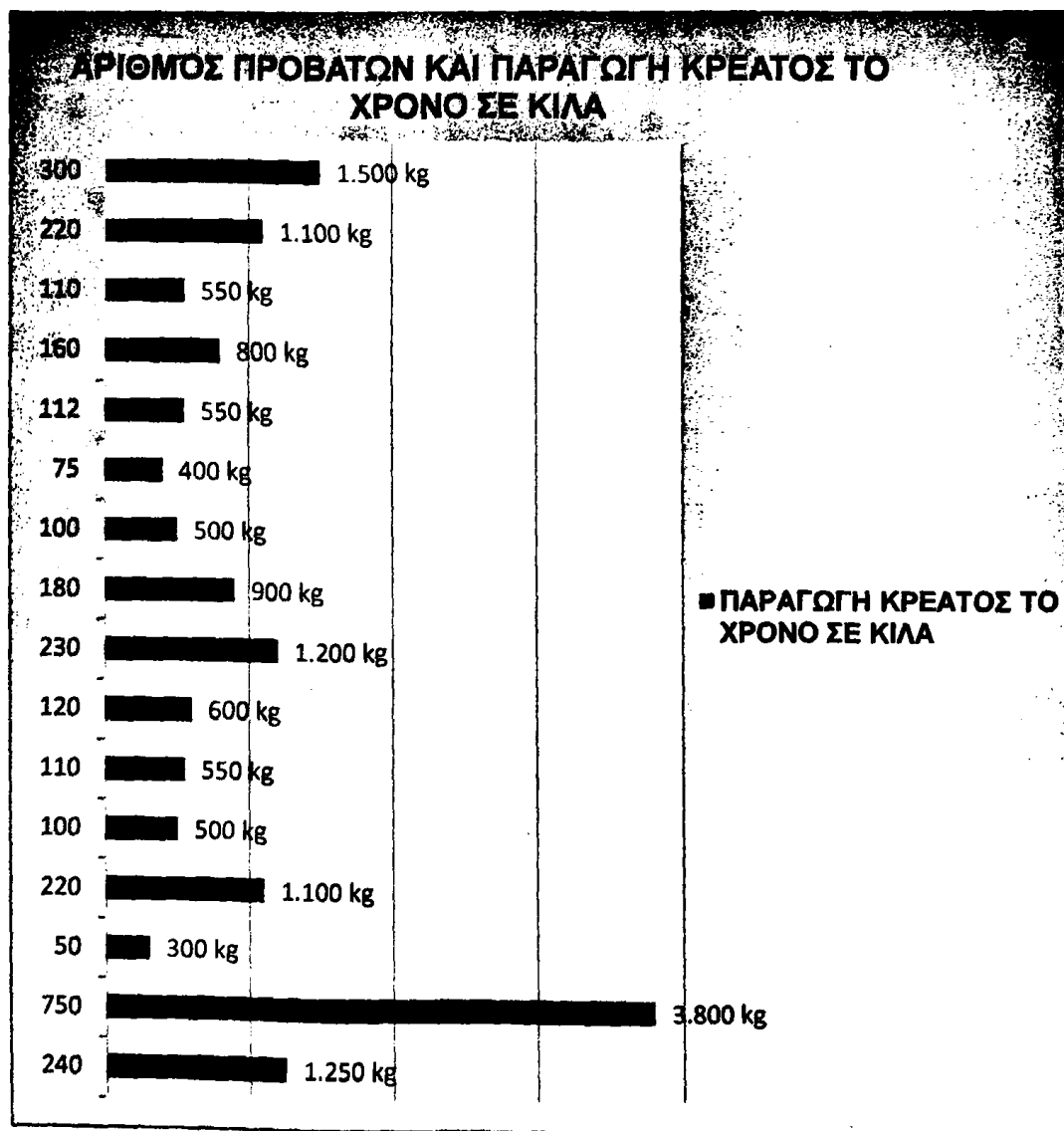
Η παραγωγή κρέατος στην Κεφαλονιά

Η παραγωγή κρέατος προβάτων ανέρχεται σε 500 τόνους και κρέατος αμνών σε 2.300 τόνους. Η διακίνηση του κρέατος πραγματοποιείται από τους εμπόρους μετά τη σφαγή στο σφαγείο. Στο νησί της Κεφαλονιάς υπάρχει ένα σφαγείο δημοτικό και πολύ λίγα ιδιωτικά. Τα σφαγεία που υπάρχουν δεν πληρούν τις προδιαγραφές που απαιτούνται και έτσι δεν μπορούν να αποκτήσουν τον αναγκαίο κωδικό έγκρισης, οπότε δεν θα μπορέσουν να συνεχίσουν τη λειτουργία τους.

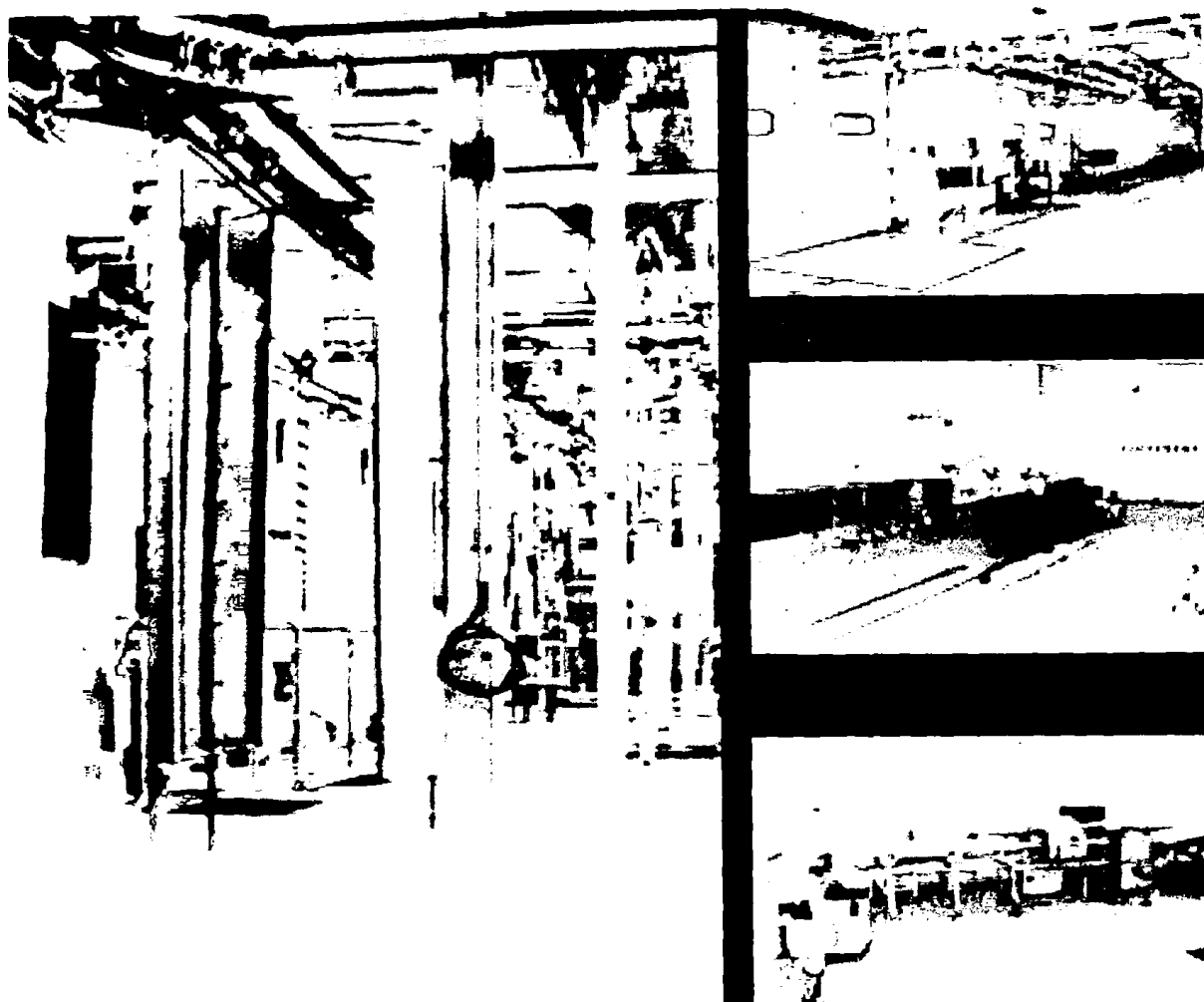
Το κύριο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι προβατοτρόφοι είναι ότι δεν πουλάνε το κρέας σε τιμές βιολογικού προϊόντος που είναι 6.30 €/κιλό, αλλά με συμβατικές τιμές που είναι ελάχιστη τιμή 3.50€ και μέγιστη 5.50 €/κιλό. Από το ερωτηματολόγιο που έγινε σε 16 παραγωγούς τα 3.077 πρόβατα που εκτρέφονται με βιολογικό τρόπο δίνουν περίπου 17.5 τόνους κρέατος (διάγραμμα 5). Από το κρέας αυτό το μεγαλύτερο μέρος απορροφάται από την τοπική αγορά (80%) και ένα μέρος πουλιέται σε κοντινά νησιά όπως την Ιθάκη και τη Λευκάδα.

Διάγραμμα 5: Στο διάγραμμα παρουσιάζεται ο αριθμός των προβάτων Κεφαλλονίτικης φυλής και η παραγωγή κρέατος το χρόνο σε κιλά. Σύνολο 17.600 κιλά κρέας.

Εικόνα 7: Βιομηχανίες επεξεργασίας κρέατος στην Κεφαλονιά.

- **ANNINOS Γ. & ΣΙΑ ΟΕ** Κεφαλονιά

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1 Έλεγχος και πιστοποίηση κτηνοτροφικών προϊόντων

Όπως είναι γνωστό η κοινοτική νομοθεσία που αφορά παραγωγή των γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων ή και ειδών διατροφής με το βιολογικό τρόπο, προβλέπει τον έλεγχο των εκμεταλλεύσεων, των μονάδων μεταποίησης καθώς και των επιχειρήσεων εμπορίας τέτοιων προϊόντων που εισάγονται σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες, από τρίτες χώρες. Άλλωστε ένας από τους κυριότερους στόχους της κοινοτικής νομοθεσίας είναι η βελτίωση της αξιοπιστίας των προϊόντων βιολογικής παραγωγής στα μάτια των καταναλωτών, δια μέσου πολύπλοκων διαδικασιών ελέγχου που εφαρμόζονται σε όλα τα στάδια της παραγωγής τους.

Έτσι λοιπόν όλοι οι κτηνοτρόφοι-γεωργοί-επιχειρηματίες που παράγουν, παρασκευάζουν, εισάγουν από τρίτες χώρες ή διαθέτουν στο εμπόριο προϊόντα και είδη διατροφής που φέρουν ενδείξεις σχετικά με το βιολογικό τρόπο παραγωγής τους, πρέπει να υπόκεινται σε καθεστώς τακτικού ελέγχου που οφείλει να ανταποκρίνεται στις ελάχιστες απαιτήσεις που περιγράφονται στο ΚΑΝ (ΕΟΚ) 2092/91, όπως αυτός έχει τροποποιηθεί, συμπληρωθεί και ισχύει.

Οι απαιτήσεις αυτές εφαρμόζονται από ορισθείσες αρχές ελέγχου ή / από εγκεκριμένους και εποπτευμένους φορείς ελέγχου. Το αποτέλεσμα των ελέγχων αυτών θα πρέπει να αναφέρεται στην επισήμανση των εν λόγω προϊόντων με την αναγραφή επ'αυτών του ονόματος ή / και ενός κωδικού αριθμού που αντιστοιχεί σε αρχή ελέγχου ή σε συγκεκριμένο ιδιωτικό φορέα ελέγχου που υπάγονται στο προαναφερθέν καθεστώς ελέγχου ή ακόμα προαιρετικά να αναγράφεται επί των προϊόντων η κοινοτική διάταξη ελέγχου.

α) Ο έλεγχος των βιολογικών προϊόντων

Κανένα προϊόν βιολογικής γεωργίας δεν είναι δυνατό να τεθεί σε εμπορία με αναφορές και ενδείξεις περί του βιολογικού τρόπου παραγωγής του πριν ελεγχθεί και λάβει την σχετική πιστοποίηση.

Στον κοινοτικό κανονισμό και ειδικά στο παράρτημα ΙΙΙ αυτού, παρατίθενται λεπτομερέστατα οι τρόποι διενέργειας του ελέγχου και οι απαιτήσεις προς τις οποίες πρέπει να συμμορφώνονται όλοι οι επιχειρηματίες.

Ειδικά στην περίπτωση εκμεταλλεύσεων ζωικής παραγωγής, ο παραγωγός και ο αρμόδιος φορέας ελέγχου (π.χ. ο ΟΠΕΓΕΠ ή ιδιωτικός Φορέας Ελέγχου) κατά την έναρξη του καθεστώτος ελέγχου, συμφωνούν και προβαίνουν στα παρακάτω προκειμένου να γίνει αποδεκτή η σχετική αίτηση :

- Περιγράφουν με κάθε λεπτομέρεια τις κτιριακές εγκαταστάσεις όπου εκτρέφονται τα ζώα ή τα πτηνά, καθώς επίσης τους χρησιμοποιούμενους βοσκότοπους, τους υπαίθριους χώρους άσκησης, τους χώρους ελεύθερης πρόσβασης των ζώων ή των πτηνών και κατά περίπτωση τους χώρους αποθήκευσης, συσκευασίας και μεταποίησης των ζώων, των κτηνοτροφικών προϊόντων, των πρώτων υλών και των εισροών.
- Περιγράφουν με κάθε λεπτομέρεια τις εγκαταστάσεις αποθήκευσης της κόπρου.
- Καταγράφουν το σχέδιο διασποράς της παραγόμενης κόπρου, σε συνδυασμό με τη πλήρη περιγραφή των εκτάσεων που χρησιμοποιούνται για τις φυτικές καλλιέργειες. Το καταγραφέν σχέδιο εγκρίνεται από το Φορέα Ελέγχου.
- Στη περίπτωση ύπαρξης περίσσειας κόπρου, καταγράφονται και επαληθεύονται οι συμφωνίες που συνάπτονται με άλλες εκμεταλλεύσεις για τη διασπορά της εν λόγω κόπρου.

- Καταγράφεται το πρόγραμμα διαχείρισης που εφαρμόζει η μονάδα βιολογικής εκτροφής, όπως π.χ. πρόγραμμα διατροφής, αναπαραγωγής, υγείας κ.λπ.
- Καταγράφονται όλα εκείνα τα πρακτικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν στην εν λόγω μονάδα προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση της κείμενης σχετικής νομοθεσίας που αφορά την ζωική παραγωγή και των κανόνων της βιολογικής παραγωγής.

Η περιγραφή και τα σχετικά μέτρα καταχωρούνται σε έκθεση επιθεώρησης που υπογράφεται από τους εντεταλμένους ελεγκτές και τον υπεύθυνο της επιχείρησης. Επιπλέον, η έκθεση πρέπει να περιλαμβάνει επίσης σαφώς τη δέσμευση του παραγωγού, ότι οφείλει να ενεργεί σύμφωνα με τους κανόνες παραγωγής, όπως αυτοί αναφέρονται στην κείμενη νομοθεσία καθώς επίσης να δέχεται σε περιπτώσεις παρατυπιών ή / και παραβάσεων, την επιβολή κυρώσεων που προβλέπονται κατά περίπτωση από την ισχύουσα εθνική νομοθεσία.

Πρέπει επίσης να τηρούνται λογιστικά βιβλία ή / και να υπάρξουν αποδείξεις που να επιτρέπουν στον υπεύθυνο Φορέα Ελέγχου να ελέγχει την καταγωγή, τη φύση και τις ποσότητες όλων των πρώτων υλών που αγοράστηκαν, καθώς και τη χρήση τους. Όταν η ίδια μονάδα πραγματοποιεί τη μεταποίηση των γεωργικών προϊόντων της, η πληροφορία αυτή πρέπει να αναφέρεται στα λογιστικά βιβλία και από τις εγγραφές αυτές να επαληθεύονται :

- Η προέλευση, το είδος και οι ποσότητες των «βιολογικών» πρώτων υλών που μπήκαν στην μονάδα για μεταποίηση,
- Το είδος, οι ποσότητες και οι παραλήπτες των παραχθέντων προϊόντων τα οποία πουλήθηκαν από την μονάδα, καθώς και
- Κάθε άλλη πληροφορία σχετικά με τα μη βιολογικής προέλευσης συστατικά, πρόσθετα ή / και βοηθητικά μέσα επεξεργασίας που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διαδικασία παρασκευής των εν λόγω προϊόντων.

Εκτός από τις αιφνιδιαστικές επισκέψεις επιθεώρησης, ο Φορέας Ελέγχου πρέπει να πραγματοποιεί τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, έναν πλήρη έλεγχο των εγκαταστάσεων της μονάδας. Μπορούν να διενεργούνται δειγματοληψίες για την ανίχνευση προϊόντων απαγορευμένων από την ισχύουσα νομοθεσία που διέπει το βιολογικό τρόπο παραγωγής. Μια τέτοια δειγματοληψία όμως είναι υποχρεωτική όταν υπάρχουν υπόνοιες για χρησιμοποίηση απαγορευμένου προϊόντος. Μετά από κάθε έλεγχο ή δειγματοληψία, συντάσσεται έκθεση επιθεώρησης ή / και πρακτικό δειγματοληψίας που συνυπογράφεται από τον υπεύθυνο της μονάδας και τον αρμόδιο ελεγκτή.

Ο παραγωγός οφείλει να παρέχει στο Φορέα Ελέγχου πρόσβαση στους χώρους αποθήκευσης και παραγωγής, στα αγροτεμάχια, στα λογιστικά βιβλία και στα σχετικά αρχεία που οφείλει να τηρεί στην εκμετάλλευση και παρέχει στον ελεγκτή οποιαδήποτε πληροφορία κριθεί αναγκαία για την επιθεώρηση.

β) Η μεταφορά και διακίνηση των βιολογικών προϊόντων

Τα βιολογικώς παραχθέντα προϊόντα πρέπει να μεταφέρονται σε άλλες μονάδες συμπεριλαμβανομένων των μονάδων χονδρικής και λιανικής πώλησης, μόνο σε κατάλληλες κλειστές συσκευασίες ή εμπορευματοκιβώτια ώστε να εμποδίζεται η αντικατάσταση του περιεχομένου τους και φέρουν ετικέτα στην οποία αναγράφονται, εκτός από άλλες ενδείξεις που προβλέπονται από τη σχετική νομοθεσία :

- το όνομα και η διεύθυνση του υπευθύνου παραγωγής ή παρασκευής του προϊόντος, ή όταν αναφέρεται άλλος πωλητής, δήλωση με την οποία η μονάδα παραλαβής και η ελέγχουσα αρχή δύνανται να προσδιορίσουν με βεβαιότητα τον υπεύθυνο για την παραγωγή του προϊόντος.

- η ονομασία του προϊόντος που περιλαμβάνει αναφορά στη μέθοδο βιολογικής παραγωγής σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις περί επισήμανσης που αναφέρονται στο Κανονισμό 2092/91 (ΕΟΚ).

Εντούτοις, οι συσκευασίες ή τα εμπορευματοκιβώτια δεν απαιτείται να είναι κλειστά εφόσον :

- η μεταφορά πραγματοποιείται μεταξύ ενός παραγωγού και ενός άλλου εμπορευόμενου, οι οποίοι έχουν ενταχθεί στο ισχύον Σύστημα Ελέγχου, και
- τα προϊόντα συνοδεύονται από έγγραφο στο οποίο εμφανίζονται τα στοιχεία που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Για τις μονάδες μεταποίησης και συσκευασίας των προϊόντων βιολογικής παραγωγής ισχύουν οι αντίστοιχοι κανόνες εντοπισμού, παρακολούθησης και τήρησης των λογιστικών στοιχείων, τα οποία πρέπει να τηρούνται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να επιτρέπουν στην αρχή ή το φορέα ελέγχου να επαληθεύσει, την φύση, προέλευση και τις ποσότητες των χρησιμοποιούμενων πρώτων υλών καθώς και το αποτέλεσμα της διαδικασίας.

Εάν σε μία μονάδα μεταποίησης προβλέπεται και μια δραστηριότητα μεταποίησης συμβατικών προϊόντων, είναι υποχρεωτική η αποθήκευση των προϊόντων σε διαφορετικούς χώρους και η βιομηχανική διαδικασία πρέπει να πραγματοποιείται σε πλήρες σειρές, που είναι τεχνικά διαχωρισμένες (διπλή αλυσίδα παραγωγής) ή δεν συμπίπτουν χρονικά (διαχωρισμός της παραγωγικής διαδικασίας στον χρόνο).

Επιπλέον, αν αυτές οι ενέργειες δεν πραγματοποιούνται συχνά, ο μεταποιητής οφείλει να τις ανακοινώνει εκ των προτέρων στην αρχή ή τον φορέα ελέγχου τουλάχιστον 48 ώρες προς της έναρξης της διαδικασίας μεταποίησης.

γ) Η προετοιμασία του ελεγκτή

- Ο ελεγκτής καλείται να διεξαγάγει ελέγχους και επιθεωρήσεις και θα λάβει ή θα ζητήσει, αντίγραφα από :
 - Το ερωτηματολόγιο του παραγωγού / μεταποιητού
 - Το ιστορικό της κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης καθώς και των αγροτεμαχίων που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή των ζωοτροφών
 - Χάρτες ή σκαριφήματα με λεπτομέρειες για τους βοσκοτόπους και τους χώρους άσκησης των ζώων
 - Προέλευση ζώων / πτηνών, υγιεινή κατάσταση αυτών, κτηνιατρικές αγωγές, διαχείριση κόπρου, στοιχεία παραγωγής κ.λπ.
 - Άλλα συνοδευτικά έγγραφα (π.χ. διαγράμματα κτιριακών εγκαταστάσεων, περιγραφές μηχανολογικού εξοπλισμού)
 - Εκθέσεις τυχόν προηγούμενων ελέγχων
 - Απαιτήσεις του Συμβουλίου Πιστοποίησης κ.λπ.
- Ο ελεγκτής πρέπει να είναι απόλυτα εξοικειωμένος με το είδος του ελέγχου που πρέπει να διεξαγάγει και να μην υπάρχει για αυτόν οποιοδήποτε συμφέρον. Πρέπει να κατανοεί τα πρότυπα και την τακτική της αρχής ή του φορέα ελέγχου που διατάσει τον έλεγχο και τους κανόνες που πρέπει να εφαρμόζει.
- Ο ελεγκτής πρέπει να επικοινωνήσει με τον αιτούντα επιχειρηματία προκειμένου :
 - Να ορίσει ημερομηνία και ώρα για τον έλεγχο
 - Να αποσαφηνίσει τυχόν ασαφή ή ατελή πληροφορία
 - Να επιβεβαιώσει τις βασικές πληροφορίες
 - Να αναζητήσει επιπλέον πληροφόρηση για τη διενέργεια του ελέγχου
 - Να διευκρινίσει τις τελικές διευθετήσεις
 - Να προβλέψει την (εκτιμώμενη) χρονική διάρκεια του ελέγχου

- Να επιβεβαιώσει ότι το προσωπικό το υπεύθυνο για χειρισμούς / επεξεργασία θα είναι παρόν στον έλεγχο
- Να απαντήσει στις τυχόν ερωτήσεις του αιτούντος επιχειρηματία σχετικά με τη διαδικασία ελέγχου

Πίνακας 7 :Στον πίνακα 7 φαίνεται σε ποιες περιφέρειες της Ελλάδας υπάρχουν επιχειρήσεις που ασχολούνται με τυποποίηση προϊόντων και σε τι αριθμό υπάρχουν.

Αριθμός επιχειρήσεων ανά περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ %
ΑΤΤΙΚΗΣ	106	15%
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	16	2%
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	43	6%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	57	8%
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	6	1%
ΗΠΕΙΡΟΥ	10	1%
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	37	5%
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	21	3%
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	58	8%
ΚΡΗΤΗΣ	151	21%
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	13	2%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	155	22%
ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	38	5%
ΣΥΝΟΛΟ	710	100%

3.2 Προβλήματα και προοπτικές

Ο τζίρος των βιολογικών προϊόντων αν και διαρκώς αυξάνεται παραμένει χαμηλός, αφού για το 2006 σε τιμές λιανικής εκτιμάται στα 52 εκατ. € όταν για το ίδιο έτος τον υψηλότερο τζίρο στην αγορά των βιολογικών προϊόντων παρουσίαζε η Γερμανία με 4.6 δισ. € και η Μεγάλη Βρετανία με 2.83 δισ. €, ενώ το υψηλότερο ανά άτομο ποσό για αγορά βιολογικών προϊόντων κατείχε η εκτός ΕΕ Ελβετία με 100 €/άτομο/έτος.

Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι το 65% της εγχώριας αγοράς βιολογικών προϊόντων καλύπτεται από εισαγόμενα προϊόντα, ενώ το 70-75% της εγχώριας βιολογικής παραγωγής εξάγεται. Αυτό βέβαια εξηγείται από το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό καλλιεργούμενων με βιολογικό τρόπο εκτάσεων καλύπτεται με καλλιέργειες που τα προϊόντα τους αποτελούν εξαγωγίμα είδη, όπως συνέβαινε και με τη συμβατική γεωργία. Εξίσου σοβαρό πρόβλημα αποτελεί η απουσία χρηματοδότησης της έρευνας στον τομέα αυτό, καθώς από τα 80 εκατ. € περίπου που δίνονται από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς ετησίως στην Ε.Ε. για έρευνα, στο σχετικό πίνακα που αναφέρει την ανά κράτος δαπάνη, όπου η Γερμανία είναι πρώτη με 20 εκατ. € και η Λιθουανία τελευταία με λιγότερα από 100.000 €, η Ελλάδα δεν υπάρχει καν. Επίσης στη χώρα μας παρατηρείται μεγάλη έλλειψη ειδικευμένων στη βιολογική παραγωγή επιστημόνων, παρά την έστω μικρή συμμετοχή των σχετικών μαθημάτων στα προγράμματα σπουδών των Κτηνιατρικών και Γεωπονικών σχολών και των αντίστοιχων σχολών Φυτικής και Ζωικής παραγωγής των ΤΕΙ.

Εμπόδιο στην αγορά των βιολογικών προϊόντων αποτελεί και η σύγχυση που δημιουργείται στους καταναλωτές από την πανσπερμία «ποιοτικών» προϊόντων που κατακλύζουν την αγορά. Έτσι για παράδειγμα αυτοί που σπεύδουν να αγοράσουν «χωριάτικο κοτόπουλο», αυγά από κότες «ελευθέρας βοσκής», φέτα από παραγωγούς απομακρυσμένων χωριών ή ΠΟΠ ή ΠΓΕ προϊόντα, θα πρέπει να γνωρίζουν ότι αυτά τα προϊόντα ενδεχομένως να είναι ποιοτικά, δεν είναι όμως βιολογικά, καθώς δεν εφαρμόζονται για αυτά τα περιοριστικά μέτρα που

εφαρμόζονται στα βιολογικά (απαγόρευση χρήσης χημειοπροστατευτικών, διατροφή αποκλειστικά με βιολογικές ζωτροφές).

Σε καθαρά επιστημονικό επίπεδο από τις σημαντικότερες προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει σήμερα η βιολογική παραγωγή είναι η διασφάλιση της φυτοπροστασίας και της υγείας των εκτρεφόμενων ζώων και επιπλέον η ασφάλεια των προϊόντων. Η ρητή απαγόρευση της χρήσης συνθετικών χημικών ουσιών και αντιβιοτικών είναι βέβαιο ότι σχεδόν εξαλείφει τους χημικούς κινδύνους των βιολογικά παραγόμενων προϊόντων, ενδέχεται όμως να αυξάνει τους βιολογικούς (μικρόβια, ιοί και παράσιτα).

Αξίζει να σημειωθεί ότι η βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία στη χώρα μας είναι επιδοτούμενες. Πιο συγκεκριμένα με ΚΥΑ από το 2004 ρυθμίζονται οι επιδοτήσεις στη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία ανά καλλιέργεια και είδος, ενώ είναι στη φάση του προγραμματισμού αντίστοιχο για το 2007-2013. Ενισχύσεις επίσης δίνονται τόσο στον πρωτογενή, όσο και στο δευτερογενή τομέα και μέσω των αναπτυξιακών νόμων.

Οικονομικό αποτέλεσμα

Σκοπός της εκτροφής των προβάτων με βιολογικό τρόπο είναι και το θετικό οικονομικό αποτέλεσμα το οποίο θα εξασφαλίζει στον εκτροφέα ένα εισόδημα που να μπορεί να ζήσει. Τα έσοδα εξαρτώνται από το μέγεθος του κόστους διατροφής των προβάτων, αφού οι δαπάνες διατροφής επιβαρύνουν πάνω από 60%-70% των δαπανών, το κόστος παραγωγής του γάλακτος. Άλλες δαπάνες είναι για τα αναλώσιμα υλικά όπως ενοίκια, λογαριασμοί. Οι δαπάνες διακρίνονται σε σταθερές και σε μεταβλητές. Οι σταθερές είναι τα οικόπεδα, το κτίριο, ο εξοπλισμός και το ζωικό κεφάλαιο. Ενώ οι μεταβλητές είναι οι ζωοτροφές, τα φάρμακα, τα εμβόλια και η εργασία.

Για να μπορεί να σταθεί οικονομικά μια κτηνοτροφική μονάδα στην Κεφαλονιά πρέπει το κοπάδι να έχει τουλάχιστον 150 πρόβατα.

Έστω ότι έχουμε ένα παραγωγό με 150 πρόβατα στην Κεφαλονιά τα έξοδα για

το επενδυμένο κεφάλαιο είναι:

• οικόπεδο (4 στρεμ.)	=1.200 €
• κτίρια	=75.000€
• εξοπλισμός	= 3.700 €
• ζωικό κεφάλαιο (157 πρόβατα* 150.00€)	=23.550 €

Σύνολο

103.450€

Σταθερές ετήσιες δαπάνες:

- κτιρίων $75.000\text{€}/25$ χρόνια $= 3.000\text{€}$
- εξοπλισμός $3.700 \text{ €}/10$ χρόνια $= 370.00 \text{ €}$
- ζωικό κεφάλαιο $23.550\text{€}/6$ χρόνια $= 3.925 \text{ €}$
- εδάφους $1200\text{€} * 0.05$ $= 60.00 \text{ €}$

Σύνολο **7.355 €**

- συντήρηση κτιρίων $75.000 \text{ €} * 0.01$ $= 750.00 \text{ €}$
- εξοπλισμού $3.700 \text{ €} * 0.03$ $= 111.00 \text{ €}$

Σύνολο **861.00€**

Ασφάλιστρα:

- κτιρίων $75.000 \text{ €} * 0.001$ $= 75.00 \text{ €}$
- εξοπλισμού $3.700 \text{ €} * 0.03$ $= 11.10 \text{ €}$

Σύνολο **86.10 €**

Τόκοι παγίου κεφαλαίου

- κτιρίων $75.000\text{€} * 0.06$ $= 4.500 \text{ €}$
- εξοπλισμού $3.700\text{€} * 0.06$ $= 222.00 \text{ €}$
- ζωικού κεφαλαίου $23.550\text{€} * 0.06$ $= 1.413 \text{ €}$

Σύνολο **6.135€**

Σύνολο σταθερών δαπανών **14.333,6 €**

Μεταβλητές δαπάνες

α)εργασίας 1.2 ημερομίσθιο*365 μέρες*23/ημέρα €	=10.074€
β) διατροφής	
• βοσκή 393 στρεμ. * 10.00 €/στρεμ.	= 3.930 €
• χονδροειδείς αγοραζόμενα 2990 Kg *0.30€ /Kg	= 897.00 €
• χονδροειδείς ιδιοπαραγόμενες 11.000 Kg *0.20€ / Kg	= 2.200 €
• συμπυκνωμένες αγοραζόμενες 22.000 Kg *0.30€/ Kg	= 6.600€
• συμπυκνωμένες ιδιοπαραγόμενες 5.500 Kg *0.22€/ Kg	=1.200 €
• φάρμακα και εμβόλια	=1.600 €
• άλλες δαπάνες	= 1.000 €

Σύνολο	27.500 €
--------	----------

Δαπάνες παραγωγής= σταθερές δαπάνες + μεταβλητές
δαπάνες=41.833,6 €

Ακαθάριστη αξία παραγωγής

- εμπορεύσιμη γαλακτοπαραγωγή $22.500 \text{ Kg} \cdot 1.20 \text{ €/Kg}$ = 27.000 €
- κρέας αρνιών $102 \cdot 8 \text{ Kg} \cdot 8.00 \text{ €/Kg}$ = 6.528 €
- κρέας ενηλίκων $30 \cdot 20 \text{ Kg} \cdot 4.00 \text{ €/Kg}$ = 2.400 €
- ζώα αναπαραγωγής $60 \cdot 15 \text{ Kg} \cdot 6.30 \text{ €/Kg}$ = 5.670 €
- κόπρος = 1.000€
- μαλλιά $170 \text{ Kg} \cdot 0.35 \text{ €}$ = 59.50 €

Σύνολο **42.657,5 €**

Κόστος παραγωγής

Το κύριο προϊόν της εκτροφής προβάτων που επιφέρει το 65% της ακαθάριστης προσόδου, είναι το γάλα και το κρέας. Το μαλλί και η κοπριά θεωρούνται ως υποπροϊόντα.

Κόστος γάλακτος

Το κόστος του γάλακτος προκύπτει από το 65% των δαπανών παραγωγής και την ποσότητα της εμπορεύσιμης παραγωγής γάλακτος:

$$\text{Κόστος γάλακτος} = 0.65 \cdot 41.833,6 \text{ €} / 22.500 \text{ Kg} = 1.20 \text{ €/kg}$$

Κόστος κρέατος

Το κόστος κρέατος προκύπτει από το 35% των δαπανών παραγωγής αφού αφαιρεθεί η αξία των υποπροϊόντων (μαλλί, κόπρος) και την ποσότητα του παραγόμενου κρέατος:

$$\text{Κόστος κρέατος} = (0.35 \cdot 41.833,6 \text{ €} - (1.000 \text{ €} + 59.00 \text{ €})) / 2.316 \text{ Kg} = 5.86 \text{ € / kg}$$

Το κόστος παραγωγής βιολογικού γάλακτος προκύπτει ότι είναι υψηλότερο από την τιμή πώλησης όπως είναι υψηλό και το κόστος παραγωγής κρέατος όχι όμως τόσο υψηλό που να ξεπερνά την τιμή πώλησης του.

Κέρδος κτηνοτρόφου

Το κέρδος του παραγωγού προκύπτει από την αφαίρεση του συνόλου της ακαθάριστης αξίας μείον τις δαπάνες παραγωγής.

$$\text{Κέρδος} = \text{Δαπάνες παραγωγής} - \text{ακαθάριστη αξία} = 41.833,6 \text{ €} - 42.657,5 \text{ €} = \underline{\underline{-823,30 \text{ €}}}$$

Βλέπουμε ότι ο παραγωγός δεν έχει κέρδος αλλά ζημιά της τάξεως 823.00 € στη γεωργική εκμετάλλευση.

Γεωργικό Εισόδημα

Το καθαρό γεωργικό εισόδημα του προβατοτρόφου προκύπτει από το κέρδος ή τη ζημία της γεωργικής εκμετάλλευσης μαζί με τους τόκους παγίου και κυκλοφοριακού κεφαλαίου, την πρόσοδο του συντελεστή παραγωγής της ίδιας εργασίας και το ενοίκιο του εδάφους. Δηλαδή:

$$\text{Γ.Ε} = (-823.00) \text{ €} + 10.074 \text{ €} + 6.135 \text{ €} + 60.00 \text{ €} + 700.00 \text{ €} = 16.146 \text{ €}$$

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Η Κεφαλονιά ως προς την έκταση προσφέρεται για βιολογική εκτροφή προβάτων γιατί τα στρέμματα που χρειάζεται ο κάθε κτηνοτρόφος υπάρχουν στην Κεφαλονιά και μπορεί να καλυφθεί. Από τα στρέμματα της Κεφαλονιάς οι κτηνοτρόφοι που εκτρέφουν με βιολογικό τρόπο καταλαμβάνουν περίπου τα 2/5 της συνολικής έκτασης του νησιού.
- Η φυλή που επικρατεί είναι η κεφαλλονίτικη η οποία είναι προσαρμοσμένη στις επικρατούσες κλιματολογικές συνθήκες, είναι ανθεκτική στις αρρώστιες και έτσι ο κτηνοτρόφος αποφεύγει να καταφύγει σε φαρμακευτικές αγωγές που είναι αντίθετες προς τη βιολογική κτηνοτροφία.
- Στην Κεφαλονιά η κύριες ζωτροφές που χρησιμοποιούνται είναι το χορτάρι που υπάρχει άφθονο στα βουνά, η βρώμη και τα σιτηρά που καλλιεργούνται σε τεχνητούς λειμώνες, η μηδική και ύστερα το καλαμπόκι. Επομένως ως προς τις ζωτροφές που χρησιμοποιούν οι κτηνοτρόφοι το μεγαλύτερο μέρος από αυτές μπορεί να το παράγει το νησί.
- Τα βιολογικά προϊόντα που παράγονται απορροφούνται στα τοπικά τυροκομεία και στα κρεοπωλεία. Μόνο ένα μικρό μέρος εξάγεται σε άλλες πόλεις και κοντινά νησιά.
- Το κυριότερο πρόβλημα είναι οι τιμές πώλησης των προϊόντων. Λόγο της διαφοράς τιμής μεταξύ βιολογικού και συμβατικού προϊόντος οι χονδρέμποροι αγοράζουν τα βιολογικά προϊόντα σε τιμές συμβατικών.
- Οι περισσότεροι κτηνοτρόφοι έχουν τα κοπάδια τους από οικογενειακή παράδοση. Επέλεξαν να ενταχθούν στη βιολογική κτηνοτροφία για τις ετήσιες επιδοτήσεις και τα προγράμματα. Οι επιδοτήσεις που παίρνουν δεν τους καλύπτουν απόλυτα και κάθε χρόνο παρατηρούμε κτηνοτρόφους ενώ ήταν ενταγμένοι σε κάποιο πρόγραμμα μετά τα 5 χρόνια να φεύγουν. Το 2010 προβλέπω σύμφωνα με τις γεννήσεις μια μικρή αύξηση.

- Το κόστος παραγωγής γάλακτος και κρέατος είναι πολύ υψηλό.
- Το γεωργικό εισόδημα του κτηνοτρόφου (16.146€) είναι μικρό και δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών επιβίωσης. Τα έσοδα που έχουν το χρόνο είναι πολύ μικρά και γι' αυτό αναγκάζονται να κάνουν και κάποιο άλλο επάγγελμα όπως να έχουν δικό τους κρεοπωλείο ή τυροκομείο.
- Η προβατοτροφική μονάδα χωρίς οικονομικές ενισχύσεις δεν επιφέρει μεγάλο εισόδημα στον εκτροφέα.
- Για να αυξηθεί το εισόδημα πρέπει να υπάρχει σωστή διαχείριση του επενδυμένου κεφαλαίου και αύξηση στο μέγεθος της μονάδας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΔΗΩ – Οργανισμός Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων, Φυλλάδιο για την βιολογική κτηνοτροφία.(2000)
- Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας (ΕΘΙΑΓΕ), Ινστιτούτο Γεωργοοικονομικών & Κοινωνιολογικών Ερευνών (ΙΓΕΚΕ) "Βιολογική γεωργία, κόστος, αποδοτικότητα, ανάλυση αγοράς & στρατηγικές marketing", Εκδόσεις ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Αθήνα 2000
- Ζωϊόπουλος Π. Παπαθεοδώρου Α. "Βιολογική Κτηνοτροφία", Εκδόσεις ΑΓΡΟΤΥΠΟΣ, Αθήνα 2000
- Λουκάκης Κ. Εισήγηση με θέμα «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΚΤΡΟΦΕΣ» Καβάλα 2001.
- Λουλούδης Λ. Η βιολογική κτηνοτροφία στα πλαίσια του νέου Ευρωπαϊκού προτύπου για την ανάπτυξη της υπαίθρου.2000
- Μυλωνά Αικ. Βιολογική κτηνοτροφία – δυνατότητες για την Ελληνική
- Πρακτικά ενημερωτικής Διημερίδας «Παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων ποιότητας – βιολογική κτηνοτροφία».. Γεωπονικός Σύλλογος ν. Λάρισας, Κτηνιατρικός σύλλογος ν. Λάρισας. Λάρισα 23& 24
- Βιολογική κτηνοτροφία Συγγραφέας: Rahmann Gerold Εκδότης: Ψύχαλος Έτος έκδοσης: 2008
- ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΤΡΟΦΗ ΖΩΩΝ Εκδόσεις: ΑΓΡΟΤΥΠΟΣ - Χρονολογία Έκδοσης: 2007
- Βιολογική Κτηνοτροφία Συγγραφείς: Παντελής Ζωϊόπουλος - Α. Παπαθεοδώρου Εκδότης: Αγρότυπος Ημ. Έκδοσης: 01/01/2000
- ΕΓΧΩΡΙΕΣ ΦΥΛΕΣ ΠΡΟΒΑΤΩΝ Βιβλία - Περιοδικά: Γεωργία - Κτηνοτροφία
- Βιολογική γεωργία, φυτική και ζωική παραγωγή_Εκδοτικός Οίκος: Σταμούλη Α.Ε. Έτος έκδοσης: 2001
- Βιολογικά προϊόντα 2008_Εκδοτικός Οίκος: Ελευθεροτυπία Έτος έκδοσης: 2008.

- Πρόβατα και αίγες στην Ελλάδα και στον κόσμο_Κύριος Συγγραφέας: Χατζημηνάογλου, Ιωάννης Έτος έκδοσης: 2001.
- Πρόβατα και αίγες. Εκδόσεις Γιαχούδη. Έτος έκδοσης 2001.
- Κατάρτιση σιτηρεσίων παραγωγικών ζώων. Εκδόσεις Σταμούλη. Έτος έκδοσης 2007.
- Κτηνοτροφία και κτηνοτροφικά προϊόντα. Εκδόσεις Ίων Έτος έκδοσης 1993.
- Διατροφή προβάτων. Συγγραφέας Παπαδόπουλος Γεώργιος. Εκδόσεις Αγρότυπος. Έτος έκδοσης 2008.
- Το πρόβατο. Συγγραφέας Simmons Paula .Εκδόσεις Ψύχαλος. Έτος έκδοσης 2004.
- Προβατοτροφία, εκτροφή μηρυκαστικών. Συγγραφέας Κατσαούνης Ν. Εκδόσεις Κυριακίδη. Έτος έκδοσης 1996.
- Κτηνοτροφία και κτηνοτροφικά προϊόντα. Συγγραφέας Ταρμπούτης Γ. Εκδόσεις Παρικού Σ. & ΣΙΑ.
- www.minagric.gr
- www.kefalonias.gr
- www.daaf.gr
- www.agroepiloges.gr
- www.dionet.gr
- www.statistics.gr

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΡΟΒΑΤΟΤΡΟΦΙΑΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ ΤΟ 2009

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ

1. Ποιες είναι οι γραμματικές σας γνώσεις;

- Αναλφάβητος
- Λίγες τάξεις δημοτικού
- Απόφοιτος δημοτικού
- Απόφοιτος γυμνασίου
- Απόφοιτος λυκείου
- Απόφοιτος πανεπιστημίου/ΤΕΙ

2. Το κύριο επάγγελμα σας είναι προβατοτρόφος;

-Ναι

-Όχι

3. Εάν όχι ποιες είναι οι άλλες πηγές εισοδημάτων σας;

.....
.....

Ερωτηματολόγιο

1.Αριθμός προβάτων. Πόσα είναι από αυτά αρσενικά και πόσα θηλυκά;

-Σύνολο.....

-Αρσενικά.....

-Θηλυκά.....

2.Γιατί ασχοληθήκατε με τη βιολογική προβατοτροφία;

-Για την επιδότηση...

-Από παράδοση της οικογένειας.....

-Για άλλο λόγο....

3.Τι σύστημα εκτροφής εφαρμόζετε;

.....

.....

4. Πόσα m^2 είναι ο στάβλος σας;

.....

5. Τι τύπος είναι;

-Ανοικτός

-Κλειστός

-Μισός-μισός

-Άλλο

6. Είστε ενταγμένος σε κάποιο πρόγραμμα; Εάν ναι πότε ενταχθήκατε;

-Ναι

-Όχι

7. Πόση έκταση χρειάζεστε για να βοσκήσουν τα ζώα σας;

.....

8. Αυτή η έκταση είναι ιδιόκτητη, νοικιασμένη από άλλο πρόσωπο ή κοινοτική ; Πόσα στρ. είναι περίπου η ιδιοκτήτη και πόσα η νοικιασμένη;

- Ιδιόκτητη
- Νοικιασμένη
- Κοινοτική

9. Τι φυλή προβάτων εκτρέφετε;

.....

10. Πόσα πρόβατα γεννήθηκαν στο κοπάδι σας το 2008;

.....

11. Πόσα κιλά τροφής καταναλώνει το κοπάδι σας την ημέρα; Πόσο είναι περίπου το ημερήσιο κόστος σε τροφή;

.....κιλά

.....κόστος/ημέρα

8. Αυτή η έκταση είναι ιδιόκτητη, νοικιασμένη από άλλο πρόσωπο ή κοινοτική ; Πόσα στρ. είναι περίπου η ιδιοκτήτη και πόσα η νοικιασμένη;

- Ιδιόκτητη
- Νοικιασμένη
- Κοινοτική

9. Τι φυλή προβάτων εκτρέφετε;

.....

10. Πόσα πρόβατα γεννήθηκαν στο κοπάδι σας το 2008;

.....

11. Πόσα κιλά τροφής καταναλώνει το κοπάδι σας την ημέρα; Πόσο είναι περίπου το ημερήσιο κόστος σε τροφή;

.....κιλά

.....κόστος/ημέρα

12.Απο που προμηθεύεστε τις βιολογικές ζωοτροφές;

.....

.....

13.Στους τεχνητούς λειμώνες τι καλλιεργούμενα είδη υπάρχουν; Και τι είδη φυτών υπάρχουν στους φυσικούς λειμώνες;

.....

.....

.....

14.Πόσα κιλά γάλα παίρνετε από το κοπάδι σας την ημέρα;

.....κιλά.

15.Για πόσο καιρό αρμέγετε τα πρόβατα σας;

.....

16. Τι τιμή πουλάτε το γάλα και που το πουλάτε;

.....

.....

17.Πόσα κιλά κρέας παίρνετε το χρόνο από το κοπάδι σας; Που το πουλάτε και σε ποια τιμή;

.....

.....

.....

18.Πουλάτε κοπριά; Σε ποια τιμή;

.....

19.Πόσα χρήματα ξοδεύεται το χρόνο για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη;

.....

20.Τι ασθένειες συνήθως προσβάλλουν τα ζώα σας;

.....

.....

21.Λοιπά έξοδα για το κοπάδι το χρόνο;

.....

22.Η Κεφαλονιά έχει προοπτικές για τη βιολογική κτηνοτροφία;

.....

23. Ποιο είναι το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζεται σαν
προβατοτρόφος με βιολογικό τρόπο;

.....

.....

.....

24. Τι ποσό επιδότησης παίρνετε το χρόνο;

.....

25. Σας συμφέρει οικονομικά η βιολογική εκτροφή βάσει των εσόδων-
εξόδων που έχετε το χρόνο;

.....

.....

.....

26. Εάν ήσασταν ενταγμένος σε κάποιο πρόγραμμα γιατί φύγατε;

